

6698 Sayılı Kanun'un Sistematiğinde Yargısal Başvuru Yolları

Samet, Saygı

Galatasaray Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Kamu Hukuku Doktora Programı, İstanbul, Türkiye,
smtsaygi@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3974-6080>

ÖZ

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ilgili kişiler açısından veri sorumlusuna ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu'na başvuru yolları öngörmüştür. Bu başvurular genel hükümler uyarınca var olan dava imkânlarını ortadan kaldırmamaktadır. Veri sorumlusunun niteliğine bağlı olarak ilgili kişilerin adli ve idari yargıda başvurabilecekleri farklı yargı yolları ortaya çıkmaktadır. Kanun ile getirilen sistemi anlamak için bu çalışmada ilgili kişiler tarafından başvurulabilecek farklı dava yollarına odaklanılacaktır. Kişisel Verileri Koruma Kurulu kişisel verilerin korunması kapsamında önemli bir denetim görevi üstlenmiştir. Kurul gerçekleştirdiği incelemede bir ihlal tespit ederse veri sorumluları hakkında idari yaptırım kararı verebilmektedir. Aynı zamanda Kurul, Kanun'un nasıl uygulanacağını göstermek adına düzenleyici işlemler de tesis etmektedir. Kurul kararlarına karşı açılacak davalar, her bir kararın hukuki niteliğine ve muhtevasına göre değişiklik arz etmektedir. Çalışmamızda Kurul kararları incelenerek hangi durumlarda hangi yargı yoluna başvurulması gerektiği tespit edilecektir. Varılan sonuçlar Kanun tarafından getirilen sistemin içtihat tutarlılığı oluşturmaya elverişli olup olmadığı açısından değerlendirilecektir.

Anahtar Sözcükler: Genel Hükümler, Veri Sorumlusuna Başvuru, İdari Yaptırım, İdari Para Cezası, Yargı Yolu

Judicial Remedies in the Systematics of Law No. 6698

ABSTRACT

Law No. 6698 on the Protection of Personal Data has brought the opportunity to make a request to the data controller and Personal Data Protection Board for the data subjects. These applications do not eliminate the litigation possibilities existing in accordance with the general provisions. Depending on the nature of the data controller, different judicial remedies arise that the data subject can apply in judicial and administrative jurisdiction. In order to understand the system introduced by the law, this study will focus on different litigation methods that can be applied by the data subject. The Personal Data Protection Board has undertaken an important audit task within the scope of the protection of personal data. If the Board detects a breach in the examination it carries out, it may impose an administrative sanction on data controllers. At the same time, the Board carries out regulatory acts to show how the Law will be implemented. The lawsuits to be filed against the decisions of the Board vary depending on the legal nature and content of each decision. In our study, the decisions of the Board will be examined and it will be determined in which cases which judicial remedy should be applied. The conclusions reached will be evaluated in terms of whether the system introduced by the Law is suitable for establishing consistency in case law.

Keywords: General Provisions, Request to the Data Controller, Administrative Sanction, Administrative Fine, Judicial Remedy.

Atıf Gösterme

Saygı, S. (2020). 6698 Sayılı Kanun'un Sistematiğinde Yargısal Başvuru Yolları. *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*. 2(2), 30-60.

GİRİŞ

Bu çalışmada kişisel verileri işlenen kişilerin 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na (Kanun) göre haklarının korunmasına yönelik olarak başvurabilecekleri dava yolları incelenecektir. Kanun, kişisel verilerin hangi şartlarda işleneceğine ilişkin kurallar getirmiş, veri sorumlularının yükümlülüklerini düzenlemiş ve Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nu (Kurul) kurarak bu alanda düzenleyici işlev göreceği mali ve idari yönden özerk bir idari otorite tesis etmiştir. Kanun bu alanda çerçeve ve genel hüküm niteliği taşıyan bir kanun ihtiyacını gidermiş olmanın yanında kişisel verilerin hukuka uygun olarak işlenmesi ve korunmasına yönelik birtakım başvuru yolları öngörmüştür.

İlgili kişiler, kişisel verilerinin korunmasına ilişkin bir ihlal durumunda Kanun'da öngörülen veri sorumlusuna başvuru ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu'na (Kurul) şikâyet gibi bazı usulleri izleyerek daha hızlı bir şekilde haklarını arama imkânına kavuşmuştur. Kanun'un 11. maddesi ile ilgili kişilere kişisel verilerin işlenmesi konusunda bilgi alma, Kanun'un getirmiş olduğu kurallara veri sorumlusu tarafından uyulmasını, mevcut hukuka aykırılıkların ortadan kaldırılmasına yönelik işlemler yapılmasını ve tedbirler alınmasını isteme ve aykırılık hâlinde uğranılmış olan zararın tazminini talep etme hakkı verilmiştir. 13. maddede ise veri sorumlusuna ilgili kişilerden gelecek soru ve taleplere mukabele etme yükümlülüğü getirilmektedir. Yani, 11. maddede kişilere tanınan hakların gerçekleştirilmesinin yolu belirlenmiştir (Korkmaz, 2016). Kanun'un 14. maddesi uyarınca ilgili kişi, veri sorumlusuna yaptığı başvurunun reddedilmesi, süresinde cevap verilmemesi ya da cevabın yetersiz bulunması hâlinde Kişisel Verileri Koruma Kurulu'na şikâyet başvurusu yapma hakkına sahiptir. Kurul'a yapılacak şikâyet başvurusunun içeriğini en genel anlamda Kanun'dan kaynaklanan hakların ihlal edildiği iddiası oluşturacaktır (Küzeci, 2019). Belirtmek gerekir ki, Kurul'a şikâyet başvurusu yapılabilmesi için öncesinde veri sorumlusuna başvuru yolunun usulüne uygun olarak tüketilmiş olması zorunludur.

Kanun kendi içerisinde bir başvuru mekanizması öngörmüş olmakla birlikte kişisel verilerin korunmasına yönelik genel hükümlere göre hak arama yolları da mevcudiyetini sürdürmektedir (Korkmaz, 2016). Kanun'da öngörülen başvuru yolları ve genel hükümlerin ilişkisi farklı yargısal başvuru olasılıklarını doğurmaktadır. Veri sorumlusunun özel hukuk kişisi ya da kamu kurumu olması durumunda gidilecek yargı yolu farklılık arz edecek, kişilik haklarının korunmasına ilişkin davalar ile sözleşme ilişkisinden doğan davalar ve idari yargılama hukukuna göre açılacak davalar şeklinde karşımıza çıkacaktır. İlgili kişiler bir yandan Kanun'daki başvuru sürecini işletirken, diğer yandan veri sorumlusunun niteliğine göre adli yargı ya da idari yargıda dava açma yolunu seçebilirler. Bu kapsamda Kanun ile genel kanunlar arasındaki ilişkinin incelenmesi gerekmektedir.

Kurul tarafından verilecek kararlara karşı dava açılması durumunda da farklı ihtimaller doğmaktadır. Kurul bir yandan idari para cezası ve hukuka aykırılığın giderilmesi gibi idari yaptırım kararları verirken diğer yandan düzenleyici işlemler de tesis etmektedir. Kanun'da Kurul kararlarına karşı başvurulacak yargı kolu açıkça belirtilmediğinden, bu kararların her biri yargılamaya konu olmaları bakımından ayrı ayrı incelenmelidir. Kurul kararlarına karşı gerçekleştirilecek yargısal başvuruların sağlıklı bir şekilde ikame edilmesi ancak bu şekilde mümkün olabilir.

Kanun, kişisel verilerin korunması alanına ilişkin aynı zamanda cezai hükümler de öngörmüş, bazı fiilleri suç olarak belirlemiştir. Bu çalışmamızda Kanun tarafından ceza hukukuna ilişkin getirilen düzenlemeler incelenmeyecektir. Aynı zamanda kişisel verilerin korunmasına ilişkin maddi hukuk niteliği taşıyan düzenleme ve kurallar da kapsamımız dışındadır. Asıl çalışma konumuz, Kanun'un muhatabı olan ilgili kişilerin ve veri sorumlularının gerek genel hükümler gerek Kanun kapsamında başvurabilecekleri dava yollarıdır. Başka bir deyişle, amacımız kişisel verilerin korunmasına yönelik olarak Kanun sonrası mevcut olan başvuru ve dava mekanizmalarının usul hukuku açısından incelenmesidir.

Çalışmamızda Kanun kapsamında başvurulabilecek dava yolları ile Kurul kararlarına karşı dava yolları ayrı ayrı incelenecektir. Öncelikle genel hükümlere göre mevcut olan yargı yolları kapsamında açılacak davalar ile veri sorumlusunun kamu kurumu olması durumunda açılacak davalar açıklanacaktır. Ardından Kurul'un şikâyet üzerine veya re'sen yapacağı inceleme sonrası alacağı yaptırım kararları ve idari para cezalarının ve diğer düzenleyici işlemlerinin yargısal denetimi ele alınacaktır.

GENEL HÜKÜMLERE GÖRE YARGI YOLLARI

Kanun'da ilgili kişilere tanınan başvuru imkânları, kişisel verilerin genel hükümler kapsamında korunması için var olan imkânları bertaraf etmemektedir. Genel hükümlere göre dava yollarının tamamen bağımsız olarak ya da Kanun'daki başvurularla uyumlu olarak kullanılması, örneğin veri sorumlusuna başvurudan sonra dava açılması mümkündür. Bu kapsamda karşımıza çıkan farklı olasılıkların düşünülmesi gerekmektedir.

Veri Sorumlusunun Özel Hukuk Kişisi Olması Hâlinde Dava Yolu

Veri sorumlusunun özel hukuka tabi tüzel ya da gerçek kişi olması durumunda, kişisel veriler nedeniyle doğacak uyuşmazlıklarda öncelikle kişilik haklarının korunmasına yönelik genel hükümlere başvurulması gündeme gelmektedir. Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile kişilik hakları arasında büyük oranda örtüşme söz konusudur (Aksoy, 2010). Zira kişisel veriler, Kanun'daki tanımıyla *"kimliği belirli ya da belirlenebilir bir gerçek kişiye ait her türlü bilgi"* olarak ifade edilmiştir. Kişilik hakları ise en genel anlamda bir kişiliğe bağlı değerlerin tümü üzerindeki hak olarak tanımlanmaktadır (Helvacı, 2013). Gerek kişisel verilerin gerek kişilik haklarının tüketici olarak sayılması mümkün olmadığı gibi, bu iki kavrama birçok farklı yaklaşım mevcuttur. İki kavramın farklı tanımlarının ve kapsamalarının incelenmesi çalışmamızın kapsamını aşmakla birlikte, kişisel verilerin konusunu oluşturan birçok hususun kişilik haklarını ilgilendirdiğini ve hatta kişilik haklarıyla birebir aynı değerleri koruduğunu söylemek mümkündür (Kaya, 2017). Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi, verinin içeriğine bağlı olarak ilgili kişinin kişilik hakkının ihlali anlamına gelebilir. Daha da ileri giderek, kişisel verilerin korunmasını isteme hakkını başlı başına bir kişilik hakkı olarak kabul ettiğimizde, kişisel verilerin korunmasına ilişkin her ihlal durumunda aynı zamanda bir kişilik hakkı ihlal edilmiş olacaktır (Vuraloğlu, 2018). Dolayısıyla, mevzuatta kişilik haklarının korunmasına yönelik öngörülen güvencelerin, kişisel verilerin korunması alanında da kullanılması söz konusudur. Nitekim Kanun'un 14/3 maddesinde de *"Kişilik hakları ihlal edilenlerin, genel hükümlere göre tazminat hakkı saklıdır."* hükmüne yer verilmiştir. Bu hükümde gönderme yapılan genel hükümler Medeni Kanun'un 24. ve 25. maddelerinde yer verilen kişilik hakkının korunmasına ve Borçlar Kanunu'nun 58. maddesinde düzenlenen kişilik hakkının ihlali halinde manevi tazminat talebine ilişkin hükümlerdir (Gürpınar, 2017). Bu nedenle ilgili kişi, kişilik hakkına yapılan saldırının ortadan kaldırılması ve uğradığı zararın tazmini amacıyla Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu'nda yer alan haklarını kullanabilir.

Medeni Kanun'un 25. maddesinde kişilik hakkına saldırı hâlinde ilgililerin sahip olduğu dava hakları sayılmıştır. Bu hüküm uyarınca ilgili, kişilik hakkına yönelik saldırı tehlikesinin önlenmesini, sürmekte olan saldırıya son verilmesini, sona ermiş olsa dahi gerçekleşmiş saldırının hukuka aykırılığının tespitini isteyebilir. Aynı zamanda kişinin maddi ve manevi tazminat davası açma ve kişilik hakkına saldırı nedeniyle elde edilmiş olan kazancın vekâletsiz iş görme hükümlerine göre kendisine verilmesini talep hakkının saklı olduğu belirtilmiştir. Hükmün ilk fıkrasındaki talepler ile Kanun'un 11. maddesi kapsamında veri sorumlusuna yöneltilecek talepler arasında paralellik olduğunu söylemek mümkündür. Bir kişisel verinin hukuka aykırı olarak işlenmesinin kişilik hakkına

saldırı olduğu kabul edildiğinde, genel hükümlere göre dava yoluyla ileri sürülebilecek saldırının önlenmesi, ortadan kaldırılması gibi taleplere benzer şekilde veri sorumlusundan kişisel verilerin hukuka ve gerçeğe uygun ve eksiksiz olarak işlenmesi, kullanma amacı ya da süresi sona eren verilerin silinmesi ve buna benzer şekilde kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesini engelleyici işlemler gerçekleştirilmesi gibi taleplerde bulunulabilmektedir (Taştan, 2017).

Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi ya da bu kapsamdaki güvenlik/gizlilik yükümlülüklerinin yerine getirilmemesi haksız fiil olarak değerlendirilmektedir. Başka bir deyişle, ilgili kişinin kişisel verileri üzerindeki haklarının ihlali temelde haksız fiil olarak karşımıza çıkacaktır (Gürpınar, 2017). Borçlar Kanunu'nun "Haksız Fiil" kısmında yer alan "Kişilik hakkının zedelenmesi" başlıklı 58. maddesinde kişilik hakkının ihlalinde manevi tazminat ve diğer giderim biçimleri düzenlenmektedir. Bu anlamda Medeni Kanun'un kişileri önleme, durdurma, haksızlığın tespiti gibi kişilik hakkına özel bazı talep yetkileri ile donattığı; saldırıdan doğan zararın tazmini meselesinin ise bu hükümlerin yanında Borçlar Kanunu'ndaki ilgili hükümlere göre değerlendirileceği söylenebilir. Öte yandan, veri sorumlusu ile arasında kişisel verilerin işlenmesine ilişkin sözleşme ilişkisi bulunması durumunda ilgili kişi, sözleşmeden kaynaklanan haklarını da kullanabilir. Zira kişisel veri güvenliğinin sağlanamadığı haller veri sorumlusunun sözleşmeden kaynaklanan borçlarının gereği gibi ifa edilememesi anlamına gelecektir. Taraflar arasında bu konuda ayrı bir sözleşme olabileceği gibi mevcut bir sözleşmede kişisel verilerin işleme ve saklanma şartlarına ilişkin hükümlere yer verilebilmektedir. Özellikle kişisel verilerin işveren-işçi ya da hizmet sağlayıcı-müşteri gibi hâlihazırda var olan bir ticari ilişki bünyesinde işlenmesi durumunda taraflar arasındaki sözleşme büyük olasılıkla bu yönde düzenlemeler içerecek ve sözleşmeden kaynaklanan hakların işletilmesi mümkün olacaktır. Bu kapsamda ilgili kişi, kişisel verilerin hukuka uygun işlenmesi yükümlülüğünün yerine getirilmesini talep etme, koşulları gerçekleştiğinde sözleşmeyi feshetme ya da sözleşmeden kaynaklı tazminat talep etme gibi yollara başvurabilir (Taştan, 2017). Bunun yanında kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi ile sebepsiz zenginleşme oluşuyorsa ilgili kişinin sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanması da mümkündür. Ayrıca yukarıda bahsedildiği üzere, kişilik hakkına saldırı nedeniyle elde edilen kazancın vekaletsiz iş görme hükümlerine göre iadesi de talep edilebilecektir (İmançlı, 2019).

Şu durumda denilebilir ki, kişisel verileri hukuka aykırı olarak işlenen kişinin başvurabileceği birden fazla dava yolu mevcuttur. Kişi isterse Kanun kapsamında veri sorumlusuna başvuru ve Kurul'a şikâyet yollarını kullanarak hukuka aykırılığın giderilmesini ve zararlarının tazminini isteyebileceği gibi, genel hükümlere göre mevcut olan ve farklı sorumluluk türlerine dayanan dava imkânlarını kullanabilir.

Kanun ve Genel Hükümler Arasındaki İlişki

Kanun'da, genel hükümlere göre kişilik hakkının ihlali nedeniyle tazminat taleplerinin saklı olduğuna ilişkin hükmün veri sorumlusuna başvurunun düzenlendiği 13. maddede değil de, Kurul'a şikâyetin düzenlendiği 14. maddede yer alması şüphe doğuran bir durumdur. Veri sorumlusuna başvuru yolu şikâyet başvurusu için zorunlu olmakla beraber, ilgili kişilerin genel hükümlere göre başvuracağı yollar için de bir ön koşul mudur? Yani kişi, veri sorumlusuna başvurmadan genel hükümler uyarınca sahip olduğu hakları işletebilir mi?

14. maddenin gerekçesinde yer alan "*Başvuru yoluna gitmenin zorunlu, şikâyet yoluna gitmenin ise ihtiyari olması sebebiyle, başvurusu zımnen veya açıkça reddedilen ilgili kişinin bir yandan Kurula şikâyetinde bulunabilmesi, diğer yandan doğrudan adli veya idari yargı yoluna gidebilmesi mümkün olacaktır.*" ifadeleri bu karışıklığı artırır niteliktedir (Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) ve Adalet Komisyonu Raporu, 2016).

Gerekçenin başında her ne kadar Kurul'un iş yükünü artırmamak adına veri sorumlusuna başvuru yolunun zorunlu tutulduğu belirtilmişse de başvurunun reddi üzerine bir yandan Kurul'a şikâyet, bir yandan da kişilik hakkının ihlali nedeniyle genel hükümlere göre dava açılabileceği ifade edilerek sanki veri sorumlusuna başvuru yolunun genel hükümlere göre açılacak dava için de zorunlu bir ön koşul olduğu izlenimi oluşturulmuştur. Gerekçede neden böyle bir yorum benimsendiğini anlamak güçtür. Eğer Kanun ile veri sorumlusuna başvurunun her türlü talep ve dava hakkının kullanılması açısından bir ön şart olması amaçlanmışsa, Kanun'un metni bu sonucu doğuracak içerikten yoksundur. Bilhassa 11. maddenin lafzından veri sorumlusuna başvurunun zorunlu olduğu anlamını çıkarmak mümkün değildir. 13. maddede ise ilgili kişiler tarafından Kanun'un uygulanması ile ilgili taleplerin veri sorumlusuna iletileceği kurala bağlanmaktadır.

Bu noktada şöyle bir yorumun benimsenmesi de olanaklıdır: Kanun'un uygulanmasına yönelik çıkacak uyuşmazlıkların tümü kişilik hakkının ihlali şeklinde ortaya çıkmayabilir. Kişilik hakkının ihlal edildiği durumlarda Kanun'da öngörülen hiçbir başvuru yoluyla bağlı kalmaksızın ilgili kişiler genel hükümlere göre tazminat yoluna başvurabilirler. Öte yandan, kişilik hakkı ihlal edilmemiş olsa dahi Kanun'un uygulanmasıyla ilgili bir uyuşmazlık çıkması durumunda ilgili kişiler dava yoluna gitmeden önce veri sorumlusuna başvurmak zorunda olacaklardır. Bu durumda veri sorumlusunun talebe olumlu ya da olumsuz cevap vermesinin ardından kişiler şikâyet yoluna ya da genel hükümlere göre dava yoluna gitmekte serbest olacaklardır. Kanaatimizce bu yorum, kişilik hakkı ile kişisel verilerin korunması hakkı arasındaki ayrımın belirsiz olması nedeniyle sağlıklı bir yorum değildir. Hele ki kişisel verilerin korunmasını talep hakkı başlı başına bir kişilik hakkı olarak benimsenirse, bir kişisel verinin hukuka aykırı olarak işlenmesi evleviyetle kişilik hakkının da ihlali olacaktır. Dolayısıyla bu yorum ile yapılan ayrımın bir anlamı kalmayacaktır. Medeni Kanun kasıtlı olarak kişilik haklarını sınırlı olarak saymamış ve bu kavramın kapsamının belirlenmesini içtihadı bırakmıştır. Kişilik hakkının kapsamı yasama erki tarafından bilerek belirsiz bırakılmışken, kanunen tanınmış bir yargısal başvuru imkânını bu belirsizliğe dayanarak ertelemek her iki kanunun amacına ters düşecektir.

Bir başka ihtimale göre ise veri sorumlusuna başvurunun yalnızca tazminat ve kazancın devri dışındaki talepler için bir ön şart olacağı şeklinde yorum yapılabilir. Yani Kanun hükümleri, kişilik hakkının ihlalinden ötürü genel hükümlere göre tazminat ve kazancın devri talebiyle her aşamada dava açılabilir; fakat Medeni Kanun'un 25. maddesinin 1. fıkrasında yer alan saldırı tehlikesinin önlenmesi, mevcut saldırıya son verilmesi gibi talepler dava yoluyla ileri sürülmeden önce veri sorumlusuna başvurularak veri işlenmesinin Kanun'a uygun hâle getirilmesi, işleme sebebi ortadan kalkmış verilerin silinmesi vb. talepler öne sürülecek şekilde yorumlanabilir. Veri sorumlusuna başvuru şartının yalnızca Medeni Kanun'un 25. maddesinde tanınan özel haklar açısından geçerli sayılması, bu koruma önlemlerinin öncelikle ihlali gerçekleştiren ya da gerçekleşmesine yol açan veri sorumlusu tarafından alınması istenmiş olabilir. Verilerin hukuka aykırı işlenmesinden ötürü bir zarar doğmuş ise, tazminat talebi veya bu yolla veri sorumlusu bir kazanç sağlamışsa kazancın devri talebi her aşamada ileri sürülebilir. Bu yorumun benimsenmesi Medeni Kanun'un 25. maddesinde öngörülen güvencelerin kapsamı düşünüldüğünde sağlıklı olmayacaktır. Nitekim bu güvenceler arasında saldırı tehlikesinin mevcut olduğu durumda, saldırı daha gerçekleşmeden önlenmesini talep etme yetkisi vardır. Hiç şüphesiz kişisel verilerinin Kanun'a aykırı olarak işleneceği, örneğin rızası olmaksızın başka bir kişi ya da yere aktarılacağı tehlikesinin mevcut olduğu durumda ilgili kişi veri sorumlusuna başvurarak bu tehlikenin ortadan kaldırılmasını, Kanun'a aykırı işlemenin engellenmesini talep edebilir. Medeni Kanun'a göre kişi, saldırı daha gerçekleşmeden tarafsız bir merciin alacağı bağlayıcı bir karar ile tehlikenin ortadan kaldırılmasını sağlama imkânına kavuşmaktadır. Veri sorumlusuna başvurunun şart kılınması hâlinde ise ilgili kişinin yargı merciine erişimi ertelenecektir. Kişisel verilerin korunması konusunda geniş güvenceler getiren Kanun'un, hâlihazırda mevcut olan dava imkânlarını öteleyecek şekilde yorumlanmaması gerektiğini düşünüyoruz. Veri sorumlusuna başvuru yolunun dava için bir ön şart olarak öngörülmesi Kanun'un amacına ters olacaktır.

Kanun'un bu yorumlardan hangisini benimsemiş olduğu meçhuldür. Kanun'un metni açık olmamakla beraber gerekçesi de tutarlı bir anlam taşımaktan uzaktır. Burada ortaya koymaya çalıştığımız Kanun metninden doğması muhtemel farklı yorumlar karşısında, bizim de katıldığımız görüşe göre, Kanun kişisel verilerin korunmasına ilişkin olarak kişilere başvuru hakları görünümünde güvenceler getirmiş olmakla beraber, Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu kapsamındaki başvuru ve tazminat haklarını sınırlamamış ve ötelememiştir (Vuraloğlu, 2018). Başka bir deyişle, veri sorumlusuna başvuru yolunu genel hükümlerdeki koruyucu haklar açısından bir şart olarak benimsememiştir. Eğer kanun koyucunun bu şekilde bir amacı var idiye de Kanun'un lafzı bu anlamı taşımaktan uzaktır. Önemli yargısal başvuru yolları için bir ön başvuru şartı getirilebilmesi için aksi yoruma imkân vermeyecek kesinlikte bir kanun hükmü gereklidir. Kanun böyle bir hüküm içermediği gibi, gerekçesi de bağlayıcı değildir. Bu nedenle kişisel verilerinin hukuka aykırı işlendiği endişesi taşıyan ya da bu nedenle bir zarara uğrayan kişiler, gerek veri sorumlusuna başvurmadan gerek başvurduktan sonra Medeni Kanun kapsamındaki koruyucu yargısal yollara başvurabilir, kişilik hakkına saldırı nedeniyle genel hükümlere göre tazminat talebinde bulunabilir ya da veri sorumlusu ile arasında kişisel verilerin korunmasına ilişkin hükümler içerir bir sözleşme mevcutsa sözleşmenin gereği gibi ifa edilmemesinden ötürü karşı tarafın sorumluluğunu işletme yoluna gidebilir.

Kurum'un web sitesinde yayımladığı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na İlişkin Uygulama Rehberi'nde genel hükümlere göre var olan başvuru ve dava yollarının her aşamada kullanılabilir olduğu belirtilmiştir: *"Ancak bu noktada belirtmek gerekir ki, ilgili kişilerin hak ihlallerine yönelik olarak doğrudan yargı organlarına başvurularının önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Başka bir ifadeyle, konunun yargıya intikal ettirilmesinden önce, veri sorumlusuna başvuru zorunluluğu bulunmamaktadır. Veri sorumlusuna doğrudan başvurulması, konunun Kurula iletilmesinden önce uyulması gereken bir zorunluluktur"* (Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 2019). Rehberde yer verilen bu açıklama, yukarıda da belirttiğimiz üzere Kanun'un olması gereken yorumunu yansıtmaktadır. Bununla birlikte, rehber metni yalnızca yol gösterici nitelik taşımakta olup ne Kurul'u ne de mahkemeleri bağlamaktadır. Bu nedenle yasa koyucunun, Kanun ve gerekçesindeki ifadeler nedeniyle oluşan tereddütleri gidermek adına gerekli değişiklikleri yapması gerekmektedir.

Belirtmek gerekir ki, ilgili kişilerin kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin bir ihlal durumunda gerek veri sorumlusuna başvurduktan sonra gerekse doğrudan kişilik haklarının ihlali iddiasıyla açacakları davalarda görevli mahkeme asliye hukuk mahkemeleridir. Medeni Kanun'un 25/5. maddesi uyarınca bu dava, ilgili kişilerin ya da veri sorumlusunun yerleşim yeri mahkemesinde açılabilir. Medeni Kanun'un bu konuda getirdiği yetki kuralları kesin yetki olarak kabul edilmemektedir. Bu nedenle ilgili kişinin, haksız fiil teşkil eden kişilik hakkına saldırı eylemi nedeniyle genel hükümlere göre saldırının gerçekleştiği yer mahkemesinde dava açması da mümkündür (Küçük, 2013). Davanın sözleşmeye dayanılarak açılması halinde görevli mahkeme sözleşmenin konusu ve tarafların niteliğine göre belirlenmelidir. Ayrıca bu durumda Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 10. maddesi uyarınca sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesi de yetkili olacaktır (Taştan, 2017).

Tazminat Talebi

Kanun metninden net olarak anlaşılamayan bir diğer husus ise, ihlal durumunda ilgili kişilerin Kurul'dan tazminata karar verilmesini talep edip edemeyeceğidir. Kurul'un şikâyet başvurusu sonucunda ilgili kişi lehine tazminat kararı verip veremeyeceği açık değildir. Kanun'un 11-ğ hükmünde ilgili kişilere Kanun'a aykırı olarak veri işlenmesi nedeniyle uğranılan zararın veri sorumlusu tarafından tazminini talep etme hakkı tanınmıştır. Veri sorumlusundan uğradığı zararı tazmin talebinde bulunup ret cevabı alan ilgili kişinin, şikâyet başvurusu ile aynı talebi Kurul'a sunma imkânı bulunmaktadır. Kurum tarafından yayınlanan Uygulama Rehberi'nde de tazminat talebi veri

sorumlusu tarafından reddedilen ilgili kişinin bu talebi şikâyet başvurusu ile sunabileceği belirtilmiştir (Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 2019).

Fakat Kurul, yayımladığı iki karar özetinde aksi yönde karar vermiştir. Kurum'un web sitesinde yayınlanan 16/01/2020 tarihli ve 2020/43 sayılı Karar'da aynen "*İlgili kişinin başvurusunda manevi zarara uğradığı yönünde bir iddia ve buna ilişkin bir tazminat talebinin söz konusu olduğu dikkate alınarak, Kanunun 14 üncü maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan Kişilik hakları ihlal edilenlerin, genel hükümlere göre tazminat hakkı saklıdır hükmü çerçevesinde, söz konusu talebini genel mahkemeler huzurunda kullanması gerektiğinden, bu hususta Kanun kapsamında Kurul tarafından tesis edilecek bir işlem bulunmadığına,...*" karar verilmiştir (İlgili Kişiyeye Ait Verilerin Veri Sorumlusu Bir Banka Tarafından Rızası Olmaksızın Babası İle Paylaşılması Karşısında Kişinin Bankadan Tazminat Talep Etmesi Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 16/01/2020 Tarihli ve 2020/43 Sayılı Karar Özeti, 2020). Kurul, 16/01/2020 tarihli ve 2020/41 sayılı Karar'ında da aynı yönde karar vermiştir (İlgili Kişinin Kişisel Verilerinin Hukuka Aykırı İşlendiği İddiası Kapsamında Veri Sorumlusu Bankadan Talep Ettiği Tazminat Talebinin Karşılınmaması Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 16/01/2020 Tarihli ve 2020/41 Sayılı Karar Özeti, 2020).

Kurul, bu kararlarında Kanun'un 14/3 maddesindeki hükme dayanmıştır. Kanaatimizce bu hüküm Kurul'un tazminat talebi üzerinde karar vermesine doğrudan bir engel oluşturmamaktadır. Kanun'un 11. maddesinde, veri sorumlusundan uğranılan zararın tazmini talebi ilgili kişinin hakları arasında sayılmış olup, bu talebin karşılanmaması hâlinde Kurul'un bu konuda bir karar vermesi için de şikâyet yolu öngörülmüştür. Eğer Kurul tazminat talebi üzerinde bir karar vermezse şikâyet incelemesi ihlal iddiası ile sınırlı olarak yapılacaktır. Kişilik hakkına saldırı nedeniyle genel hükümlere göre tazminat hakkını saklı tutan ilgili madde metninden, Kurul'un tazminat üzerinde karar vermesini bertaraf etmek yerine Kurul'un bu yetkisine ek olarak genel hükümlere de başvurulabileceğini belirten bir anlam çıkmaktadır. Yani hükmün lafzi yorumundan Kurul'un tazminat talebi hakkında yapacağı incelemenin, genel hükümlere göre dava yoluyla kullanılacak tazminat yolunu etkisiz bırakmayacağını anlaşılmaktadır. Hiç şüphesiz böyle bir sonuç ilgili kişinin uğradığını iddia ettiği zararın doğrulanması ve zarar miktarının hesaplanması için Kurul'un detaylı ve teknik bir inceleme yapmasını gerektirecektir. Böyle bir inceleme üzerine veri sorumlusunun tazminata mahkûm edilmesi, yargı mercilerinin yetkisine dâhil olan bir konu olarak değerlendirilebilir. Her ne kadar tazminat yolu, Kanun'da düzenlenen yaptırım türlerinden biri olarak sayılmışsa da böyle bir yetkinin kullanılmasının Kurum'un temelde taşıdığı idari denetim, düzenleme ve yaptırım uygulama şeklindeki fonksiyonuna yabancılık oluşturacağı sonucuna varılabilecektir (Küzeci, 2019). Şu durumda kanuni düzenlemenin şüpheye yer bırakmayacak derecede netleştirilmesi ve tazminat talebi için yalnızca mahkemeye başvuru yolunun gösterilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Kurul'un kararlarında benimsediği yorum sonucu Kanun kapsamında bir ihlal nedeniyle doğan zararların tazmini yalnızca genel hükümlere dayanılarak yargı mercilerinden talep edilebilir. Veri sorumlusuna yapılan başvuruda tazminat talep edilse de şikâyet başvurusunda bu talep ileri sürülemeyecek olup, dava açılması gerekmektedir. Bu yorum ile ilgili kişinin haklarının düzenlendiği 11. maddenin (ğ) bendinin etkisiz kaldığını belirtmek gerekir. İlgili kişinin tazminat talebinin veri sorumlusu tarafından reddedilmesinin Kurul Kararı ile yaptırıma bağlanmadığı durumda, bu talebin veri sorumlusuna iletilmesinin bir anlamı olmayacaktır. Üstelik Kurul'un zorlayıcı tazminat kararı vermeyeceğinden emin olan veri sorumluları, ilgili kişilerin zararlarını karşılamakta isteksiz davranacaktır. Veri sorumlusundan tazminat talebinde bulunmanın etkisiz kalacağı öğretilde de ifade edilmiş olup, tazminat talebinin mutlaka yargı mercileri önünde ileri sürülmesi gerektiği savunulmuştur (Taştan, 2017).

Kişilerin dava yoluyla talep edeceği tazminat yukarıda da ifade ettiğimiz üzere farklı sorumluluk türlerine dayanabilir. Kişilik hakkına saldırı niteliği taşıyan fiiller Borçlar Kanunu kapsamında haksız

fiil olarak değerlendirilecektir. Bu noktada kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesinden doğan sorumluluğun kusur sorumluluğu olup olmadığı öğretide tartışılmıştır. Kanun'da sorumluluk açısından kusurun varlığını şart koşan bir düzenleme bulunmamakta olup bir görüş bu durumdan kusursuz sorumluluğun kabul edildiği sonucunu çıkarmaktadır (Çekin, 2018; Korkmaz, 2016). Öte yandan Borçlar Kanunu'nda esas olan kusur sorumluluğu olduğundan, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi durumunda sorumluluk için kusur şartının aranması gerektiği de savunulmuştur (Özdemir, 2009). Bir başka görüşe göre bu alanda Borçlar Kanunu'nun 71. maddesinde düzenlenen tehlike sorumluluğuna dayanılmalıdır. Tüm önlemler alınsa dahi dijital ortamda verilerin bir saldırıya uğraması riskinin veri sorumlularının üzerinde bırakılması hakkaniyete uygun bulunmuştur (Gürpınar, 2017). Kanaatimizce kişisel veri güvenliğine ilişkin iş, işlem ve eylemlerin tehlike arz eden faaliyet kapsamında değerlendirilmesi bu alanın dinamiklerine daha uygun düşecektir. Dijital dünyanın mevcut imkânları yanında getirdiği riskler düşünüldüğünde tehlike sorumluluğunun kabul edilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Elbette bu tartışmaların netliğe kavuşması için açık bir kanuni düzenlemeye ihtiyaç vardır.

Veri sorumlusu ile arasında sözleşme ilişkisi olması halinde haksız fiilden kaynaklı haklar ile sözleşmeden kaynaklı hakları kullanmak arasında ilgili kişinin seçimlik hakkı olacaktır. Bu noktada ilgili kişinin kusuru ispat yükümlülüğü bulunmaması, zamanaşımı süresinin daha uzun olması gibi sebeplerle akdi sorumluluğu işletmek daha avantajlı olacaktır (Taştan, 2017). Bir diğer sorumluluk kaynağı olan sebepsiz zenginleşme hâlinin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Öğretide kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesi ile bir taraf hukuka aykırı olarak zenginleşse dahi diğer tarafın bu nedenle fakirleşmeyeceği, bu sebepten sebepsiz zenginleşme hükümlerine başvurulamayacağı savunulmuştur. Bizim de katıldığımız bu görüş uyarınca, kişisel veri işleme kapsamında yapılan işlem ve eylemlerin niteliği gereği sebepsiz zenginleşmenin şartları oluşmayacaktır (İmançlı, 2019).

Öte yandan Medeni Kanun'un 25/3 hükmünde kişilik hakkına saldırı nedeniyle elde edilen kazancın vekâletsiz iş görme hükümlerine göre iade edileceği kurala bağlanmıştır. Kazancın devrine ilişkin bu talep, kişilik hakkı saldırıya uğrayanın maruz kaldığı zararlara ilave olarak yönelteceği bir taleptir. Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesinin büyük ölçüde kişilik hakkının ihlali anlamına geleceğini yukarıda belirtmiştik. Bu nedenle kişisel verileri hukuka aykırı olarak işlenen ilgili kişi, bu sebeple elde edilen kazancın tarafına devrini vekâletsiz iş görme hükümlerine göre talep edebilecektir (Vuraloğlu, 2018). Bu noktada önemli olan hukuka aykırı eylem ile kazanç arasında illiyet bağının bulunması olup kusurlu davranış şart değildir (Kılıçoğlu, 2008).

Görüldüğü üzere, ilgili kişilerin kişisel verilerinin gizliliğinin ihlal edilmesi ya da hukuka aykırı olarak işlenmesi gibi durumlarda uğradığı zararların tazmini adına farklı sorumluluk türlerine dayanarak dava açma imkânı bulunmaktadır.

Veri Sorumlusunun Kamu Kurumu Olması Hâlinde İdari Dava Açılması

Veri sorumlusu özel hukuk hükümlerine tabi gerçek ya da tüzel kişi olabileceği gibi, bir kamu kurumu ya da kuruluşu da olabilir. Bu durumda idarenin kişisel verilerin işlenmesine ilişkin işlem ve eylemlerinin hukuka uygunluğu gündeme gelecektir. Aynı zamanda kamu kurum ve kuruluşları tarafından gerçekleştirilecek bir ihlal durumunda idarenin sorumluluğundan bahsetmek gerekecektir (Akgül, 2016).

Veri sorumlusunun bir kamu kurumu olması durumunda, veri sorumlusuna başvuru ve genel hükümlere göre açılacak davalar açısından idari yargılama usulüne ilişkin kanuni düzenlemelerin incelenmesi gerekmektedir (Başar, 2019). Bu konuda genel hüküm niteliği taşıyan 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu (İYUK) ile 6698 sayılı Kanun'daki sistemin karşılaştırılmasından farklı dava ihtimalleri doğmaktadır. Belirtmek gerekir ki, veri sorumlusunun kamu kurumu olması halinde

bir üst başlıkta incelediğimiz ve Medeni Kanun'un 25. maddesinde düzenlenen, kişilik hakkına saldırının önlenmesi, sona erdirilmesi ve hukuka aykırılığının tespiti talepli davaların açılmasının önünde bir engel yoktur. Bu başlık altında veri sorumlusunun kamu kurumu olması nedeniyle idare hukukundan doğan ve iptal ve tam yargı davası şeklinde işletilebilen dava yollarını incelemeye çalışacağız.

Bu noktada veri sorumlusu olan kamu kurumunun kamu hukukuna değil, özel hukuk kurallarına göre işlemesi ihtimali gündeme gelebilir. Nitekim bazı kamu kurumları kamusal işlemlerle tesis edilseler dahi sundukları hizmetlerde özel hukuk hükümlerine tabi olabilmektedir. Böyle bir durumda başvurulacak dava yollarının belirlenmesinde, veri sorumlusu kurumun kuruluşunun ve iç işleyişinin esas alınması gerektiğini düşünüyoruz. Yani bir kurum ile sunduğu hizmetten faydalanan kişiler arasındaki ilişki özel hukuka tabi olsa da kurum aslen kamusal işlemlerle kurulmuş ve bu kurallara göre işliyorsa Kanun kapsamında kamu kurumu olarak değerlendirilmelidir. Nitekim Kişisel Verileri Koruma Kurumu web sitesinde yayınlanan 02/05/2019 tarih ve 2019/122 sayılı kararında Kurul, Ziraat Bankası hakkında yapılan bir şikâyet başvurusu üzerine idari para cezası kararı vermemiş, anonim şirket olan veri sorumlusu kamu bankasını kamu kurumu olarak değerlendirerek Kanun'un 18/3 hükmü uyarınca görev yapanlar hakkında disiplin işlemi yapılmasına karar vermiştir (İlgili Kişinin Yaptığı Başvuruyu Cevaplandırmayan ve İnternet Sitesi Üzerinden Yayımladığı Aydınlatma Metni Mevzuatta Düzenlenen Şartları Taşımayan T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 02/05/2019 Tarih ve 2019/122 sayılı Karar Özeti, 2019). Benzer şekilde Ankara 9. İdare Mahkemesi E:2005/2065 K:2008/1529 sayı ve 02/07/2008 tarihli kararında, Türkiye Vakıflar Bankası'nın yöneticisinin atanma usulü, hisselerinin sahiplik durumu ve benzeri kamusal nitelikleri gerekçe göstererek bankanın 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 2. maddesinde yer alan "kamu kurum ve kuruluşları" kapsamında yer aldığına hükmetmiştir (Çağlayan, 2016). Bir kamu kurumu olağan işlerinde özel hukuk ilke ve kurallarına göre işliyor olsa da Kanun'un getirdiği hak ve yükümlülüklerin ilgili kişiler ile veri sorumlusu kurum arasında kamusal bir ilişki doğurduğu düşünülmektedir. Bu nedenle yukarıda yer verilen Kurul ve mahkeme kararında benimsenen yaklaşım uygun bulunmaktadır.

Doğrudan Dava Açılması

Önceden de belirtildiği üzere, Kanun ile getirilen veri sorumlusuna başvuru ve şikâyet yolları, kişilerin genel hükümlere göre sahip olduğu dava haklarına alternatif teşkil etmektedir. Dolayısıyla veri sorumlusunun bir kamu kurumu ya da kuruluşu olması durumunda ilgili kişi, veri sorumlusuna başvurma zorunluluğu olmaksızın İYUK'a göre dava haklarını kullanabilir. Bu kapsamda, idari yargıda iptal davası ve ihlal nedeniyle uğranılan zararın tazmini amacıyla tam yargı davası açılması mümkündür.

Bu noktada tartışılması gereken husus, kişisel verilerin idare tarafından işlenmesinin bir idari işlemle mi yoksa eylemle mi gerçekleşeceği. Başka bir deyişle, kamu kurumları tarafından ilgili kişilerin kişisel verileri işlendiğinde ortada idari davaya konu edilebilir kesin ve yürütülebilir bir işlem olacak mıdır? Bu husus idari yargıda veri işlenmesine yönelik iptal davası açılıp açılmayacağını ve ileri sürülecek tazminat talebinin usulünü belirleyecektir.

İdare tarafından gerçekleştirilen kişisel veri işleme faaliyeti büyük çoğunlukla verilerin bir veri tabanına/sisteme kaydedilmesi ve daha sonra bu kayıtların kullanılması/aktarılması/paylaşılması vb. işlemler şeklinde gerçekleşmektedir. Bu nedenle, kişisel verilerin idare tarafından işlenmesi büyük bir çoğunlukla idari işlem ile gerçekleşmektedir (Başar, 2019). Fakat idare tarafından gerçekleştirilen faaliyetler oldukça çeşitlidir. Bu faaliyetler kapsamında çok farklı usul ve şekillerde kişisel veriler işlenebilmektedir. Bu nedenle idarenin gerçekleştirdiği işler için sınırlayıcı bir yorum yapılması hatalı olur. Şu durumda kişisel verilerin işlenmesi ve bu kapsamda gerçekleşecek bir ihlalin idari eylemle de

gerçekleşebileceğini, bu konuda her zaman somut olaydaki ihlalin gerçekleşme biçiminin incelenmesi gerektiğini kabul etmek gerekir (Altındağ, 2019). Örneğin bir kamu kurumunu ziyaret eden kişilerin görüntü kaydının yapılması kanaatimizce bir idari eylemdir. Zira kamera kaydı başkaca bir icrai aşamaya gerek duymaksızın maddi alemde sonuç doğurmaktadır. Emniyet güçleri tarafından trafik denetimi amacıyla yapılan MOBESE kaydı bu kapsamda değerlendirilebilir. Öte yandan, bir kamu kurumuna yaptığımız bilgi edinme başvurusunda yer verdiğimiz kişisel veriler, başvurunun işleme koyulmasına ilişkin bir tasarrufla, yani işleme kaydedilmektedir. Dolayısıyla, bu durumda kişisel verinin işlenmesi bir idari işlem bünyesinde gerçekleşmektedir.

İdari eylem ve işlem arasındaki ayrım her zaman çok belirli olmayacağı gibi bazen de işlem ve uygulama süreçleri birbirinden ayrılır. Böyle durumlarda idari işlemin tesis edilmesi ve icra edilmesi birbirinden ayrı aşamalarda gerçekleşir. Bu durumda kişisel verinin hukuka aykırı işlenmesinden doğan zarar bizatihi idari işlemde değil, idari işlemin icrasından doğabilecektir. Bir kamu kurumunun kayıtlarında tuttuğu kişisel verilerin ilan edilmesine karar vermesi hâlinde ilana ilişkin karar ile ilan eylemi farklı aşamalar oluşturur. Bu durumda zarar idari işlemin kendisinden değil, icrasından doğacaktır. Örneğin, sınavla personel alımı yapan bir kurumun sınava katılıp başarısız olan kişilerin bilgilerini web sitesinde yayınlaması hâlinde zarar, yayınlama kararının icrasından doğacaktır.

Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi idari bir işlem ile gerçekleşiyorsa, ilgili kişinin dava açma süresi içerisinde iptal davası açma imkânı mevcuttur. Aynı zamanda bu işlemde ya da işlemin icrasından uğradığı zararların tazmini, İYUK 12. maddesi kapsamında açılacak tam yargı davası ile talep edilebilir. İlgililer, bu durumda İYUK 12. maddesinde yer alan;

“İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştay’a ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler.”

hükmüne göre iptal davası ile birlikte, iptal davasının sonuçlanmasından sonra ya da doğrudan tam yargı davası açabilirler. Bu davada yetkili mahkeme İYUK 32. maddesi uyarınca işlemi tesis eden idarenin yerleşik bulunduğu yerdeki idare mahkemesi olmalıdır. İşlemden dolayı aynı zamanda tam yargı davası açılması durumunda da aynı mahkeme yetkili sayılmalıdır. Zira aynı kanunun 36/a hükmü zararı doğuran uyuşmazlığı çözümlenecek mahkemeyi yetkili kılmıştır.

Öte yandan, ihlali doğuran olay bir idari eylem ile gerçekleşmişse ilgili kişi, öncelikle İYUK 13. maddesine göre idareye başvurarak zararının tazmin edilmesini talep etmelidir. Bu başvurunun açıkça ya da zımnen reddedilmesinden itibaren 60 günlük dava açma süresi içerisinde tam yargı davası açılmalıdır. Örneğin, bir kamu kurumunun kayıtlarında tuttuğu kişisel verilerin güvenliği için yeterli önlemleri almaması idarenin sorumluluğunu doğuracak bir durumdur. Böyle bir durumda idare tarafından gerekli tedbirlerin alınmaması hali, kanaatimizce bir idari eylem olarak değerlendirilmelidir. Zira burada idari işlem teşkil eden bir tasarruf değil; idarenin yükümlü olduğu önlemleri almaması nedeniyle verilerin çalınması, yetkisiz kişilerle paylaşılması gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Başka bir deyişle, idarenin görevinin gereklerini yerine getirmeyerek eylemsiz kalması, ilgili kamu hizmetinin veri güvenliğine ilişkin kısmının olması gerektiği gibi işlememesi sonucu doğurmaktadır. Bu eylem nedeniyle idarenin hizmet kusuru nedeniyle sorumluluğu yoluna gidilerek yukarıda belirtilen usul izlenmeli ve tam yargı davası açılmalıdır. Bu davada da yetkili mahkeme, İYUK hükmünde yer alan “Zarar, bayındırlık ve ulaştırma gibi bir hizmetten veya idarenin herhangi

bir eyleminden doğmuş ise, hizmetin görüldüğü veya eylemin yapıldığı yer," ifadesi uyarınca ihlal hangi faaliyet kapsamında gerçekleştiyse o faaliyetin gerçekleştirildiği yer mahkemesidir.

Veri Sorumlusuna Başvuru Üzerine Dava Açılması

Kanun, kişisel verilerin korunması açısından özel hukuk kişileri ile kamu kurum ve kuruluşları açısından bir ayırım yapmamıştır (Başar, 2019). Kişisel verilerin işlenmesi ve korunmasına ilişkin getirilen kurallar kamu kurum ve kuruluşları için de geçerlidir. Bu nedenle Kanun'da yer verilen veri sorumlusuna başvuru usulü ile ilgili hususlar, veri sorumlusunun kamu kurumu olması hâlinde de geçerli olacaktır. Yani ilgili kişiler kişisel verilerinin bir kamu kurumu tarafından işlenmesi hâlinde ilgili kuruma başvuru yaparak 11. maddede sayılan haklarını kullanabilecek ve 13. madde uyarınca Kanun'un uygulanması ile ilgili talebini sunabilecektir.

Veri Sorumlusuna Başvurunun Niteliği

Veri sorumlusu kamu kurumuna yapılan bir başvuru idari başvuru niteliği taşımaktadır (Başar, 2019). Veri sorumlusuna başvurunun hangi kapsamda değerlendirileceği, akabinde idari yargıda açılacak davaların tespiti ve incelenmesi için önem taşır. Başvurunun hukuki mahiyetinin anlaşılması için de Kanun ile İYUK hükümlerinin birlikte düşünülmesi gerekmektedir. Belirtmek gerekir ki, iki Kanun'un hükümleri birbirleriyle tam uyum hâlinde değildir. Zira İYUK, idari davaları idari işlem ve idari eylem ayırımına oturtmuş ve bu ayırma göre farklı idari başvurular ve davalar öngörmüştür. Fakat 6698 sayılı Kanun'da böyle bir ayırım olmadığı gibi, veri sorumlusu idareye yapılacak başvurunun İYUK kapsamında nasıl nitelendirileceği meselesi çözümü zor bir sorundur. Bu nedenle başvurunun içeriğinin özellikle İYUK açısından incelenmesi ve idareye yöneltilen talebin anlamlandırılması, idari yargıda kullanılacak dava imkânlarının araştırılması bakımından önem arz etmektedir.

Kanun'un 11. maddesinin ilk dört fıkrası kapsamında ilgili kişiler kişisel verilerini işleyen idareye başvurarak kişisel verilerinin işlenmesine, kullanımına ve aktarımına ilişkin çeşitli hususları sorabilirler. Bu kısımdaki talepler kişinin bilgi edinme amaçlı talepleridir. İdareye bu kapsamda bir başvuru yapan kişi idareden hakkında bir işlem tesis edilmesi ya da eylemde bulunulması talebinde bulunmamakta, yalnızca kendisine kişisel verilerinin işlenmesi ile alakalı bilgi verilmesini istemektedir. Bu talebin reddi hâlinde kişi hakkında idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülebilir bir işlem bulunmadığı düşünülebilir. Fakat bu başvuru 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamındaki bilgi edinme başvurusuna benzer bir başvurudur. Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında yapılan bilgi edinme başvurularının reddine dair işlemler iptal davasına konu edilebildikleri gibi, Kanun kapsamında veri sorumlusuna yapılan başvurudaki bilgi edinme istemlerinin reddine dair işlemlere karşı da iptal davası açılacaktır.

Veri sorumlusu idareye yapılan bilgi edinme içerikli başvuru, özellikle tesis edilen idari işlemin ilgili kişiye tebliğ edilmediği ya da ihlalin bir idari eylem sonucu gerçekleşmesi durumunda ilgili kişinin bu idari eylemden ve sonuçlarından tam olarak haberdar olmadığı durumlarda önemli bir işlev görecektir. Zira bu durumda veri sorumlusuna yapılan başvuruya verilen cevap, ihlali doğuran idari işlem ya da eylem için dava açma süresini başlatacaktır. İptal davası ya da tam yargı davası açma süresi idarenin bilgi edinme amaçlı başvuruya verdiği cevap üzerine başlayacaktır. Hiç şüphesiz bu durum idarenin başvuruya bilgilendirici bir cevap vermiş olması durumunda söz konusu olur. Zira idarenin hiç cevap vermemesi hâlinde kişi dava konusu idari işlem ya da eylemden haberdar olamayacağından dava açma süresinin başlamasından söz edilemez. Bu durumda, yukarıda ifade edildiği üzere veri sorumlusuna yapılan başvurunun cevap verilmeyerek zımnen reddine dair işlem de başlı başına dava konusu edilebilir bir işlemdir.

Öte yandan, ilgili kişinin veri sorumlusu olan kamu kurumuna başvurusu, yukarıda sayılan bilgi edinme taleplerinin yanında 11. maddenin diğer fıkralarına uygun olarak idarenin hukuka aykırılığın kaldırılması adına bir işlem tesis etmesi ya da tarafına tazminat ödemesi talebini içeriyorsa, bu başvuru aynı zamanda İYUK açısından farklı anlamlar içerebilir. Kanaatimizce bu başvuru daha ziyade İYUK 10. maddesinde düzenlenen başvuruya benzemektedir. İYUK 10.madde hükmüne göre yapılan başvurularda kişiler, idareden haklarında bir işlem tesis edilmesini ya da eylemde bulunulmasını talep ederler (Akyılmaz, Sezginer ve Kaya, 2018). Bu hükme benzer şekilde ilgili kişi, veri sorumlusundan kişisel verilerinin korunmasına yönelik bir işlem tesis etmesini veya eylemde bulunulmasını talep etmektedir. Bu talebin açıkça ya da zımnen reddi dava konusu edilebilir bir işlem oluşturacaktır.

Başvuru öncesinde kişisel verilere ilişkin ihlalin bir idari işlem ile gerçekleşmiş olması ihtimalinde, veri sorumlusuna yapılan başvurunun İYUK'un 11. maddesinde yer alan *"İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir."* hükmü kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olabileceğini düşünülmektedir. Bu başvuru yolu bir idari işlemde doğan hukuka aykırılığın bertaraf edilmesi için hükümde belirtilen makamlara yapılan ve aynı zamanda dava açma süresini durduran ihtiyari bir başvurudur (Candan, 2017). Veri sorumlusuna başvurunun bu kapsamda değerlendirilebilmesi için başvurunun sayılan talepleri içermesi, üst makama ve üst makam yoksa işlemi tesis eden makama yapılmış olması ve dava açma süresi içinde yapılmış olması gerekmektedir. Aynı zamanda başvuru yapılan makamın Kanun açısından veri sorumlusu sıfatını taşıması gerekmektedir. Bu şartların gerçekleşmesi durumunda veri sorumlusuna başvuru, ihlali doğuran ilk idari işlem için dava açma süresini durduracak, idarenin cevabından ya da cevap verilmemesi üzerine zımni ret işleminden sonra dava açma süresi kaldığı yerden devam edecektir.

Bu noktada tazminat istemi açısından bir hususa değinmek faydalı olacaktır. İdari eylemler nedeniyle doğan zararların tazmini talebiyle açılacak tam yargı davalarında, dava açılmadan önce idareye ön başvuru yapılması İYUK'un 13. maddesi uyarınca bir dava şartıdır (Karavelioğlu, 2016). Kişisel verilerin korunmasının ihlali, yukarıda belirttiğimiz üzere idari eylem sonucu da gerçekleşebilir. İşte bu noktada veri sorumlusu idareye başvurularak Kanun'un 13. maddesi kapsamında tazminat talep edilmesi, şayet idari eylemin öğrenilmesinden itibaren 1 yıl ve her durumda eylemin gerçekleştiği tarihten itibaren 5 yıl içerisinde yapıldıysa, aynı zamanda İYUK'un 13. maddesine kapsamında bir ön başvuru olarak kabul edilebilir. Bu ihtimalde veri sorumlusunun ret işlemi üzerine ilgili kişi, dava açma süresi içinde ihlali doğuran eylem nedeniyle uğradığı zararın tazmini talebiyle tam yargı davası açabilir.

Altındağ (2019), Kanun'daki başvuru yollarının tam yargı davası ile uyumlu olmadığını ifade etmiştir. Yazara göre, kişisel veri işlemenin idari eylem olması hâlinde idareye yapılan tazminat başvurusunun, Kanun kapsamında veri sorumlusuna başvuru olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Ayrıca Kurum'a yapılan şikâyet başvurusu dava açma süresini durdurmadığından, idareye başvuru üzerine dava açma yolu tercih edilmelidir. Kurul'a yapılan başvurunun dava açma süresini durdurmayaacağı noktasında bu görüşe katılmakla birlikte, veri sorumlusuna başvurunun aynı zamanda İYUK'un 13. maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceği yorumu uygun bulunmamaktadır.

Açıkladığımız şekilde veri sorumlusu idareye başvuru, farklı ihtimallerde İYUK'un 10., 11. ve 13. maddeleri kapsamında bir başvuru niteliği taşıyabilir. Kanaatimizce Kanun, her türlü süreden bağımsız bir şekilde ilgili kişiye, her aşamada veri sorumlusuna başvurarak bilgi edinme, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin hukuka aykırılığı ortadan kaldırmak adına işlem yapılmasını ve tedbir alınmasını isteme ve tazminat talep etme hakları tanımıştır. Bu nedenle bu başvuru, idari yargılama hukuku bakımından en çok İYUK'un 10. maddesi kapsamındaki başvuruya benzemektedir. Veri sorumlusuna başvurunun da uygulamada daha ziyade bu kapsamda kullanılacağı düşünülmektedir. Zira İYUK'un

11. ve 13. maddelerindeki sürelerle bağlı kalınmaksızın veri sorumlusu idareye başvurularak kanuni hakların talep edilmesi ilgili kişilerin daha fazla lehine olan bir yoldur.

6698 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre yapılacak başvuru için herhangi bir süre kısıtlaması getirilmemiştir. Bu nedenle veri sorumlusuna başvurunun reddine dair işlem, başvuru öncesinde ihlali oluşturan bir idari işlem veya eylemden bağımsız olarak davaya konu edilebilir bir işlemdir. İhlali oluşturan işlem veya eyleme karşı bir üst başlıkta anlatıldığı şekilde doğrudan dava açılmamış, dava açma süresi kaçırılmış olabilir. Yahut veri sorumlusuna başvuru İYUK'un 11. ve 13. maddeleri şartlarını taşımadığından önceki işlem ve eylem dava konusu edilemeyecek olabilir. Bu gibi ihtimallerde Kanun kapsamında veri sorumlusu idareye başvurularak dava yolları kullanılabilir. Başka bir deyişle veri sorumlusuna başvuru, bir idari eylem veya işlem ile gerçekleşen ihlal açısından dava açma süresini canlandıran bir başvurudur. Kanaatimizce bu yorum hem özel hüküm hem de sonraki hüküm niteliği taşıyan Kanun'da düzenlenen veri sorumlusuna başvuru yolunun, önceki hüküm ve genel hüküm niteliğindeki İYUK'taki başvuru yolları ile karşılaştırılmasından doğan zorunlu bir sonuçtur. Yalnız bu durumda veri sorumlusunun cevabına karşı açılacak iptal ya da tam yargı davasının konusunun ilk işlem ya da eylem değil, veri sorumlusunun ret işlemi olduğunu not etmek gerekir.

İptal ve Tam Yargı Davası

Veri sorumlusu idarenin cevabı üzerine Kurul'a şikâyet başvurusu yapılması zorunlu değil ihtiyaridir. Kişi isterse Kurul'a şikâyet başvurusu yapar, isterse idarenin cevabı üzerine idari yargıda dava açar ya da bu ikisini birden yapar. Doktrinde Kurul'a yapılacak şikâyet başvurusunun zorunlu idari başvuru olduğu, şikâyet başvurusu yapılmadan açılacak iptal davasının usulden reddedileceği ve merciine tevdi kararı verileceği ileri sürülmüşse de bu iddianın kabulü mümkün değildir (Öztürk ve Altınok, 2018). Zira Kanun'da açıkça Kurul'a başvurulabileceği belirtilmiş, şikâyet başvurusunun zorunlu başvuru yolu olduğuna yönelik hiçbir ifadeye yer verilmemiştir. Bu nedenle şikâyet başvurusunun yapıp yapılmaması tamamen ilgili kişinin takdirine bırakılmıştır.

İlgilinin yukarıda bahsedilen başvuruları sonucu kamu kurumundan verilen olumsuz cevaplar, bilgi edinme talebinin yahut bir işlem tesis edilmesi veya tazminat ödenmesi talebinin reddi niteliği taşıyacağından her biri idari davaya konu olacak şekilde kesin ve yürütülebilir işlemler olacaktır. İlgilinin Kurul'a yapacağı şikâyet başvurusu, açık bir kanuni düzenleme bulunmadığından veri sorumlusunun ret işlemine karşı açılacak dava açma süresini durdurmayacaktır. Bu nedenle, veri sorumlusu idarenin işlemine karşı açılacak davanın, ret kararı üzerine dava açma süresi içerisinde açılması gerekmektedir (Altındağ, 2019).

İdareye başvuru üzerine ilgili kişi, başvurusunun reddine dair işleme karşı iptal davası açmanın yanında ihlal nedeniyle uğramış olduğu zararın tazmini talebiyle tam yargı davası da açabilir. Bu hâlde açılacak tam yargı davası, başvurunun reddine dair işleme dayanılarak açılacağından, İYUK'un 12. maddesine göre açılacak bir davadır. Bu durumda tam yargı davası iptal davası ile birlikte, iptal davasının sonuçlanmasından sonra ya da doğrudan açılabilir.

Bu noktada belirtmek gerekir ki, yukarıda yer verildiği üzere Kurul şikâyet incelemesinde ilgili kişilerin tazminat taleplerini kabul etmemekte, tazminat taleplerinin Kanun'un 14/3 hükmü uyarınca dava yoluyla ileri sürülmesi gerektiğini belirtmektedir. Şu durumda, bir kamu kurumu tarafından Kanun kapsamında zarara uğratılan kişinin bu zararın tazmini için tek yolu idari yargıda tam yargı davası açmaktır. Bu dava da veri sorumlusunun ret işlemi üzerine dava açma süresi içinde açılmalıdır. Zira şikâyet başvurusu dava açma süresini durdurmamaktadır.

İlgili kişinin başvurusunun ardından idare olumlu ya da olumsuz bir cevap verir ya da hiç cevap vermez. İdarenin olumsuz cevabı ya da zımni ret işlemi üzerine idari yargıda dava açılabilir. İdarenin cevabına karşı idari yargıda açılacak davada dava açma süresi, aksine bir hüküm öngörülmediği için İYUK uyarınca 60 gün olarak kabul edilmelidir. Bu davanın konusu idarenin işlemi olacağından yetkili mahkeme İYUK'taki genel yetki hükmü uyarınca veri sorumlusu idarenin yerleşik olduğu yerdeki idare mahkemesidir. Aynı yetki kuralı tam yargı davası açılması durumunda da geçerli olur. Zira İYUK 36/a hükmü uyarınca zararı doğuran idari uyuşmazlığı çözümleyecek mahkeme yetkili kılınmıştır.

Bu noktada zımni ret süresi konusunda bir açıklama yapmak gerekir. Kanun, veri sorumlusunun başvurusu en geç 30 gün içerisinde sonuçlandırması gerektiğini kurala bağlamıştır. İdare süresinde cevap vermezse, ilgili kişinin ilk başvuru tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Kurul'a şikâyet başvurusu yapması gerekmektedir. Bir bakıma Kanun, açıkça ifade etmese de veri sorumlusunun 30 gün içerisinde cevap vermemesini şikâyet başvurusu açısından zımni ret işlemi olarak kabul etmiştir. Şu hâlde, idarenin cevabı üzerine doğrudan idari dava açılması durumunda zımni ret süresi Kanun'daki 30 gün olarak mı, yoksa genel hüküm niteliği taşıyan İYUK'taki 60 gün olarak mı kabul edilmelidir? Doktrinde 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'un 7. maddesinde cevap verme süresini emredici olarak 30 gün olarak belirleyen hüküm ile İYUK'taki zımni ret süresi arasındaki benzer bir çelişki daha önceden tartışılmıştır. Bu konuda, 30 günlük sürenin idarenin başvuruya cevap verme süresi olarak kabul edilmesi, 60 günlük sürenin ise idarece cevap verilmemesi hâlinin ilanihaye devam etmemesi ve dava açma yolunun tanınması adına zımni ret süresi olarak kabul edilmesi gerektiği ifade edilmiştir (Kaya, 2005).

Biz de özel kanun hükmü ile dava yolu açısından açıkça zımni ret hükmü getirilmedikçe 60 günlük sürenin uygulanması gerektiğini düşünüyoruz. Yani, veri sorumlusu idareye başvuru üzerine cevap verilmemesi hâlinde idari yargıda açılacak dava için İYUK'ta genel hüküm niteliği taşıyan 60 günlük süre uygulanacaktır. Kanun'da yer alan 30 günlük süre yalnızca bu Kanun kapsamındaki şikâyet başvurusu açısından uygulama imkânı bulmalıdır.

KURUL KARARLARINA KARŞI YARGI YOLU

Kurul, kendisine yapılan şikâyet başvurularını inceleyerek ya da re'sen başlattığı inceleme sonunda ihlal iddiaları üzerinde Kanun'da yetkili kılındığı kararları verecektir. İhlal tespiti yapması durumunda Kurul, veri sorumlusunun ihlali ortadan kaldırmasına karar vereceği gibi veri sorumlusunun fiillerinin Kanun'un 18. maddesi kapsamında sayılan kabahat fiillerini oluşturduğuna karar verirse veri sorumlusu hakkında idari para cezasına hükmedecektir. Ayrıca, veri işlemenin ve aktarımının durdurulması ve ilke kararı da Kurul tarafından verilebilecek kararlar arasındadır. Öte yandan, Kanun'un 22. maddesinde Kurula, kendi görev alanı ve veri güvenliği gibi konularda düzenleyici işlem yapma yetkisi de tanınmıştır.

Kurul tarafından verilecek kararlara karşı başvurulacak yargısal yollar değerlendirilmeden önce kararın içeriğinin mutlaka incelenmesi gerekmektedir. Kurul, şikâyet veya re'sen inceleme üzerine bir karar numarası altında ve görünürde bütünlük içeren tek bir karar vermektedir. Fakat verilmiş olan birçok kararın içeriğine bakıldığında, numaralandırılmış farklı hüküm fıkralarında aslında birden fazla karar verildiği görülecektir. Bu kararların hukuki ve maddi sebepleri ve doğurduğu sonuçlar farklı olabilmektedir. Örneğin, bir fıkroda veri güvenliğini temin etmek adına yeterli önlemler alınmadığı için idari para cezasına hükmedilmekte, bir fıkroda veri sorumlusu tarafından aydınlatma metnini Kanun'a uygun şekilde güncellenmesine karar verilmekte, bir diğer fıkroda muhtemel zararların önlenmesi adına veri işlenmesinin derhâl durdurulmasına karar verilmektedir. Dolayısıyla, görünürde

Kurul tarafından verilen tek bir karar varsa da aslında bu kararın içerisinde her biri farklı hukuki sonuçlar doğuran birden fazla karar bulunmaktadır. Yargılamaya konu edilmeleri bakımından her bir hüküm fıkrasının ayrı ayrı incelenmesi hayati önem arz etmektedir. Aksi durumda Kurul kararlarına karşı açılan davalarda mahkemeler tarafından usul hükümlerine aykırılık nedeniyle ret kararları ile karşılaşılması muhtemel olacaktır.

Kanun'un ilk tasarısında, "Kabahatler" başlıklı 18. maddesinin 4. fıkrasında "*İlgililer, Kurulca verilen idari yaptırım kararlarına karşı idare mahkemelerinde dava açabilirler.*" hükmü bulunmaktaydı. Bu hükme göre Kurul tarafından verilen tüm idari yaptırım kararları için idari yargı mercilerinin görevli olacağı düşünülmüştür. Fakat bu hüküm Adalet Komisyonu'nun kabul ettiği metinde yer almamaktadır. Kanun'un hem 15. maddesinin hem de 18. maddesinin gerekçesinde Kurul tarafından tesis edilen yaptırımlara karşı idare mahkemelerinde dava açılacağı ifade edilmekteyse de bu durum gerçeğin tamamını yansıtmamaktadır. Zira idari yargıyı görevli kılan hüküm tasarıdan çıkarılmıştır. Alt komisyon raporunda hükmün kasıtlı olarak tasarıdan çıkarıldığı, Kurul tarafından kabahatler karşılığı verilecek idari yaptırım kararları için 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun uygulanması amacıyla bu değişikliğin yapıldığı belirtilmiştir (Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) ve Adalet Komisyonu Raporu, 2016).

Mevcut durumda, Kanun'da Kurul tarafından verilecek idari yaptırım ve idari para cezalarına karşı hangi yargı yoluna gidileceğine dair hiçbir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle, Kurul tarafından verilecek her bir kararın ayrı ayrı incelenmesi ve hukuki niteliklerinin tespit edilmesi gerekmektedir. Kurul kararlarına karşı gidilecek yargı yolu ancak bu şekilde belirlenebilir.

Aynı zamanda bu belirlemenin Kurul tarafından yapılarak kararların muhataplarının yönlendirilmesi anayasal bir gerekliliktir. Anayasa'nın 40/2. maddesinde "*Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.*" hükmüne yer verilmiştir. Anayasa hükümlerinin doğrudan uygulanmasına örnek teşkil eden bu kural, bir işlemin muhataplarının hak arama hürriyetini etkin bir şekilde kullanmaları için büyük önem arz etmektedir (Atay, 2011 a). Bu kapsamda, Anayasa'nın emredici hükmü gereği Kurul'un verdiği kararlarda ilgili kişiler için başvurulabilecek mercileri belirtmesi kişisel verilerin korunmasına ilişkin etkin bir hukuki denetim yapılması adına çok önemlidir.

Veri İşlenmesinin ve Aktarımının Durdurulması Kararı

Kanun'un 15/7 hükmünde Kurul'a veri işlenmesini durdurma yetkisi verilmiştir. Bu düzenlemeye göre, "*Kurul, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve açıkça hukuka aykırılık olması hâlinde, veri işlenmesinin veya verinin yurt dışına aktarılmasının durdurulmasına karar verebilir*". Madde metninde açıkça belirtilmese de, bu kararın bir tedbir kararı olduğu sonucu çıkarılmaktadır. Zira Kanun'un 22/1-c hükmünde "*Şikâyet üzerine veya ihlal iddiasını öğrenmesi durumunda resen görev alanına giren konularda kişisel verilerin kanunlara uygun olarak işlenip işlenmediğini incelemek ve gerektiğinde bu konuda geçici önlemler almak*" Kurul'un görevleri arasında sayılmıştır. Bu hüküm uyarınca Kurul'un vereceği durdurma kararının geçici bir karakter taşıdığı ve bir önlem amacıyla verileceği açıktır.

Öte yandan hükmün lafzı, İYUK'un yürütmenin durdurulması kararını düzenleyen 27. maddesinin metni ile oldukça benzerdir. İYUK'ta açıkça hukuka aykırı olan ve telafisi güç veya imkânsız zararlar doğuran idari işlemlerin yürütmesinin durdurulmasına karar verilebileceği düzenlenmektedir. Yürütmenin durdurulmasına ilişkin karar, davanın esası hakkında nihai hüküm verilene kadar geçerli olmakta ve dava konusu işlemin sonuçlarını geçici olarak ortadan kaldırmaktadır (Akyılmaz, Sezginer ve Kaya, 2018). Hiç şüphesiz Kurul tarafından verilecek karar bir idari işlem olup, böyle bir benzerlik yalnızca içerik açısından söz konusu olabilir (Başar, 2019).

Geçici önlem niteliğindeki durdurma kararının, açıkça ifade edilmese de Kurul'un vereceği kararın veri sorumlusu tarafından uygulanmasına ve ihlalin ortadan kaldırılmasına kadar etkili olacak bir tedbir niteliği taşıdığı düşünülmektedir. Bu açıdan bir yandan da medeni yargılama hukukundaki ihtiyati tedbir kararına benzediğini söylemek gerekir. Bu hükümle ihlal iddiası üzerinde henüz nihai karar verilmeden, doğması muhtemel zararların önlenmesinin amaçlandığını düşünüyoruz. Başka bir deyişle, veri işlenmesinin ve aktarımının durdurulması kararı ile ileride verilecek bir ihlal kararının ve tedbirlerin anlamsız hâle gelmesi önlenmiş olacaktır. Nitekim Kurum'un web sitesinde yayımladığı rehberde de bu karar ihtiyati tedbir kararına benzetilmiş ve şikâyet üzerine yapılan inceleme sonuçlandırılmadan önce verileceği belirtilmiştir (Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 2019).

Kurum'un web sitesinde yayınlanan 14/02/2019 tarih ve 2019/23 no'lu karar bu konuda örnek oluşturmaktadır. Bu kararında Kurul, veri sorumlusuna idari para cezası yaptırımını uygulamış, söz konusu aykırılıkların ortadan kaldırılması talimatı vermiştir. Ayrıca Kurul aynen "...Kanunun 15 inci maddesinin (7) numaralı fıkrası uyarınca, söz konusu aykırılığın giderildiği hususunun Kurula tevsiki sağlanıncaya kadar işbu Kararda yer alan linklerin kullanımının durdurulmasına" karar vermiştir (Teknik Servis Hizmeti Veren Firmanın Müşterilerine Verdiği Form/Takip Numarasının Son Hanelerinin Değiştirilmesi Yoluyla Farklı Kişilere Ait Kişisel Verilere Ulaşıldığı Yolunda Kuruma İletilen İhbarın İncelenmesi ve İhbara İlişkin Alınan Kurul Kararının Yerine Getirilmemesi Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 14/02/2019 tarihli ve 2019/23 sayılı Karar Özeti, 2019). Görüldüğü üzere bu yetki, rehberde yer verilen şekilden daha farklı bir usulde uygulanmıştır. Kurul önce durdurma kararı verip sonra şikâyeti inceleme yoluna gitmemiş, şikâyeti inceleyerek durdurma kararını ihlalin kaldırılması ve idari para cezası ile birlikte vermiştir. Elbette bu saptama karar özetinin incelenmesi ile yapılmaktadır. Kurul'un asıl karar alma sürecinde şayet önce durdurma sonra ihlal tespiti ve yaptırım uygulanması gibi iki aşamalı bir usul izlenmiyorsa bu karar, ihlal karardan başlayarak hukuka aykırılığın veri sorumlusu tarafından ortadan kaldırıldığı Kurul tarafından tespitine kadar etkili olacaktır.

Yine Kurul almış olduğu iki farklı ilke kararında veri işleme faaliyetinin Kanun'un 15/7 hükmü uyarınca derhâl durdurulması gerektiğine karar vermiştir (Rehberlik Hizmeti Veren İnternet Sitelerinde/Uygulamalarda Kişisel Verilerin Korunmasına Yönelik Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 21/12/2017 Tarihli ve 2017/61 Sayılı İlke Kararı, 2018 ve Veri Sorumluları ve Veri İşleyenler Tarafından İlgili Kişilerin E-Posta Adreslerine veya SMS ya da Çağrı ile Cep Telefonlarına Reklam Bildirimleri/Aramaları Yönlendirilmesinin Önüne Geçilmesi İle İlgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 16/10/2018 Tarihli Ve 2018/119 Sayılı İlke Kararı, 2018). Fakat bu kararlarda durdurma yetkisi ilke kararı kapsamında kullanıldığından yargı yolu ilke kararı kapsamında belirlenmelidir.

Kurul'un veri işlenmesinin ve aktarımının durdurulmasına ilişkin kararının, bir kamu kurumu tarafından tek yanlı olarak tesis edilen ve ilgili veri sorumlusu hakkında kendiliğinden sonuç doğuran bir tasarruf olması hasebiyle idari işlem olarak değerlendirilmesi gerekir. Bu karar uyarınca veri sorumlusu veri işlenmesini ve aktarımını ihlal ortadan kaldırılana kadar durdurma yükümlülüğü altına girmektedir. Bu yükümlülüğe aykırı hareket ettiği ve durdurma kararını uygulamadığı takdirde, Kanun'un 18/1-c hükmü uyarınca Kurul kararını uygulamamak nedeniyle idari para cezası yaptırımını ile karşı karşıya kalacaktır. Ek olarak veri işlenmesinin durdurulması, veri sorumlusunun olağan faaliyetlerini doğrudan etkileyecek bir tedbirdir. Yani bu karar, her ne kadar tedbir benzeri bir nitelik taşısa da veri sorumlusu açısından son derece somut bir zorlayıcı etkiye sahiptir ve hukuki sonuçlar doğurmaktadır. Bu açıdan durdurma kararının idari davaya konu edilebilir nitelikte kesin ve yürütülebilir bir işlem olduğunu düşünüyoruz.

Ayrıca yerine getirmeme açısından durdurma kararının bir sonraki başlıkta incelenecek talimatlandırma kararından farklı olduğuna değinmek gerekir. Zira Kurul tarafından ihlalin ortadan kaldırılmasına yönelik verilen kararın veri sorumlusu tarafından 30 gün içinde uygulanması gerekirken

durdurma kararları derhâl uygulanmak üzere verilmektedir. Yani veri sorumlusu talimatlandırma kararını 30 gün içinde uygulamazsa idari para cezasına maruz kalabilirken şayet durdurma kararı derhâl uygulanmazsa veri sorumlusu idari para cezasına muhatap olabilir. Bu açıdan kararların uygulanma sürecine dikkat edilmesi gerekmektedir.

Kanun'da yer verilen yaptırımlara karar vermek Kurul'un görevleri arasında sayıldığı gibi, Kanun'un gerekçesinde de birden fazla kez Kurul tarafından uygulanacak yaptırımlardan söz edilmektedir. Fakat bu yaptırımların neler olduğu tam olarak ifade edilmemiştir. İdari yaptırım en genel şekilde hukuka aykırı işlem ya da eyleme idare tarafından verilen tepki olarak ifade edilebilir (Oğurlu, 2000; Özyay, 1985; Çağlayan, 2006). Bu kapsamda, idari yaptırımın en önemli iki özelliğinin bir hukuka aykırılık hâlinin doğrudan karşılığı olarak verilmesi ve hukuki bir zorlama niteliği taşıması olduğu söylenebilir (Çağlayan, 2006). Bu kapsamda, durdurma kararının kanımızca idari yaptırım olarak nitelendirilmesi gerekir. Zira hukuka aykırı bir durumun karşılığı olarak yetkili kamu otoritesi, ihlali ortadan kaldırma amacıyla zorlama niteliği olan bir tepki vermektedir. İdari yaptırımların hukuka aykırılığı engelleme ya da sonuçlarını ortadan kaldırma amacı taşıması durumunda idari tedbir, hukuka aykırılığı cezalandırma ve bastırma niteliği taşıması durumunda idari ceza olarak sınıflandırılması gerektiği ileri sürülmüştür (Ulusoy, 2013). Bu ayırım bakımından, Kurul'un verdiği durdurma kararının idari tedbir nitelikli bir yaptırım olarak sınıflandırılması daha doğru olur. Zira cezalandırmadan ziyade önleme amacı vardır.

İdari yaptırımlara karşı uygulanacak genel hükümler, Kabahatler Kanunu'nda düzenlenmiştir. Kabahatler Kanunu'nun 16. maddesi "*Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idarî yaptırımlar, idarî para cezası ve idarî tedbirlerden ibarettir. İdarî tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir.*" şeklindedir. Bu ayırma göre Kurul'un durdurma kararı idari tedbir kategorisine dâhil edilmelidir. Kabahatler Kanunu'nun 3/a maddesi Kanun'un, "*İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde*" uygulanacağını öngörmektedir. Öte yandan Kanun'un 27. maddesi yalnızca idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımları için kanun yolu düzenlemesi getirmiş, diğer idari yaptırımlar için bir kanun yolu göstermemiştir (Uğur, 2010). Kanaatimizce, Kabahatler Kanunu'nun 3/a maddesi ve 27. maddesi birlikte okunduğunda, yalnızca idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımlarına ilişkin bir kanun yolu düzenlemesi getirildiği sonucu çıkmaktadır. Diğer kanunlarda yer alan ve idari para cezası ile mülkiyetin kamuya geçirilmesi dışındaki yaptırımlar Kabahatler Kanunu'nun kanun yolu hükümlerine tabi olmamalıdır (Eraslan ve Atik, 2020). Yani, Kurul'un vereceği durdurma kararı için Kabahatler Kanunu'nda bir kanun yolu öngörülmüş değildir. Tüm bu açıklamalar kapsamında, Kurul'un durdurma kararına karşı açılacak davada idari yargının görevli olduğunu belirtmek gerekir.

Yani, durdurma kararına karşı hukuka aykırılık iddiasıyla 60 günlük genel dava açma süresi içinde yetkili idare mahkemesinde iptal davası açılmalıdır. Yetkili idare mahkemesi, İYUK 32. maddesi uyarınca Kurum'un bulunduğu yer olan Ankara İdare Mahkemesi'dir.

İhlalin Ortadan Kaldırılmasına Yönelik Talimatlandırma Kararı

Kurul tarafından bir ihlal durumunun tespit edilmesi hâlinde verilecek en temel karara Kanun'un 15/5 maddesinde yer verilmiştir. Bu düzenlemeye göre, "*Şikâyet üzerine veya resen yapılan inceleme sonucunda, ihlalin varlığının anlaşılması hâlinde Kurul, tespit ettiği hukuka aykırılıkların veri sorumlusu tarafından giderilmesine karar vererek ilgililere tebliğ eder. Bu karar, tebliğden itibaren gecikmeksizin ve en geç otuz gün içinde yerine getirilir.*"

Bu hükümden de anlaşılacağı şekilde Kurul, yapılan şikâyet üzerine ya da re'sen inceleme sonrasında ihlalin mevcudiyetini tespit etmesi durumunda, veri sorumlusunun söz konusu hukuka aykırılıkları

gidermesine karar verir. Kurul'un vereceği bu kararın içeriğine ilişkin Kanun'da ayrıntılı bir düzenleme getirilmemiştir. Kurul vermiş olduğu kararlarda tespit edilen hukuka aykırılığın ne şekilde giderileceğini genel olarak belirtmektedir (Korkmaz, 2016).

Kanun'da yer alan düzenlemede açıkça belirtilmemiş olsa da Kurul, ihlalin ortadan kaldırılmasına ilişkin kararında "talimatlandırma" ifadesini kullanmaktadır. Örneğin, Kurul veri güvenliğini ihlal eden bir durum söz konusu ise bu konuda yeterli tedbirlerin alınması konusunda veri sorumlusunun talimatlandırılmasına karar vermektedir. Bu terim seçimi verilen kararın hukuki niteliğini değiştirmese de kanaatimizce kararın emredici ve zorlayıcı karakterini göstermesi bakımından yerinde bir tercihtir.

Önemle belirtmek gerekir ki, Kurul hukuka aykırılık gördüğü her kararında talimatlandırma kararı vermemektedir. Bazı kararlarında Kurul, inceleme yapıldığı sırada zaten ihlalin ortadan kalkmış olduğunu tespit ederek ihlal kapsamında yükümlülüklerin yerine getirilmemiş olması sebebiyle idari para cezası kararı vermektedir. Örneğin Kurul, Kurum'un web sitesinde yayınlanan 16.05.2019 tarih ve 2019/141 sayılı Kararında, seyahat hizmetleri veren bir şirketin sisteminde 2 ay süren ve sonlanan bir veri sızıntısı nedeniyle veri güvenliğini ihlal ve ihlalin ilgilere zamanında haber verilmemesi nedeniyle idari para cezası vermiştir (Clickbus Seyahat Hizmetleri A.Ş. hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 16.05.2019 tarih ve 2019/141 sayılı Karar Özeti, 2019). Karar metninden siber saldırının belirli tarihler arasında gerçekleştiği ve sona erdiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle Kurul talimatlandırma kararına gerek görmeyerek yalnızca idari para cezası tesis etmiştir.

Kurul tarafından verilen talimatlandırma kararı, veri sorumlusu açısından zorlayıcı bir karardır. Zira veri sorumlusu Kurul'un kararında belirttiği hususu yerine getirmezse, yani söz konusu hukuka aykırılığı ortadan kaldırmazsa, Kanun'un 18/c hükmü gereğince Kurul kararını yerine getirmediği için idari para cezası ile cezalandırılacaktır. Yani, Kurul kararlarını yerine getirmemek Kanun açısından başlı başına bir hukuka aykırılık hâlidir. Nitekim Kurul, Kurum'un web sitesinde yayınlanan 06/02/2020 tarih ve 2020/86 sayılı kararında, kişinin başvurusuna cevap vermeyen bir uçak bileti satış firması hakkında, şikâyet incelemesi sonucu başvurulara cevap vermesi şeklinde talimatlandırma kararı vermiş olmasına rağmen, veri sorumlusunun aynı kişinin ikinci başvurusunu yeniden cevapsız bırakması üzerine Kurul kararının yerine getirilmediği gerekçesiyle idari para cezası uygulanmasına karar vermiştir (Bir Uçak Bileti Satış Firması Olan Veri Sorumlusu Hakkındaki Şikayetle İlgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 06.02.2020 Tarihli ve 2020/86 Sayılı Karar Özeti, 2020).

Durdurma kararı için idari yaptırım niteliği açısından yaptığımız değerlendirmeleri talimatlandırma kararı için de yapmamız mümkündür. Talimatlandırma kararları da Kanun'da sayılan kurallara aykırı bir durumun doğrudan karşılığı olarak öngörülmüş ve zorlama niteliği taşıyan kararlardır. Bu nedenle talimatlandırma kararlarının da idari yaptırım olarak kabul edilmeleri gerekir. Bir hukuka aykırılığı cezalandırmaktan çok sonuçlarını ortadan kaldırma amacı taşıdığından talimatlandırma kararlarının idari tedbir sınıfında düşünülmesi gerekir.

Talimatlandırma kararlarının veri sorumlusu açısından hukuki sonuç doğuran tek yanlı işlemler oldukları, bu açıdan kesin ve yürütülebilir işlemler oldukları açıktır. Kabahatler Kanunu'nda talimatlandırma kararları için uygulanacak bir kanun yolu öngörülmediğinden, bu kararlara karşı açılacak davalarda görevli yargı kolu idari yargı olmalıdır. Veri sorumlusu, kararın kendisine tebliğini izleyen günden başlayarak genel dava açma süresi olan 60 gün içerisinde yetkili idare mahkemesinde dava açabilir. İYUK'taki genel yetki hükmüne göre yetkili mahkeme, Kurum'un bulunduğu yer olan Ankara İdare Mahkemesi'dir.

Bu noktada bir üst başlıkta incelenen veri işlenmesinin ve aktarımının durdurulması kararı ile talimatlandırma kararının aynı anda dava konusu edilmesi ihtimali gündeme gelebilir. Zira belirttiğimiz üzere Kurul durdurma kararını asıl ihlal kararından önce vermemektedir. Durdurma

kararı ile talimatlandırma kararı aynı kararın farklı hükümleri olarak verilmektedir. Bu durumda, iki farklı karara karşı idare mahkemesinde aynı dilekçe ile dava açılması söz konusu olabilir. İYUK'un 5/1. maddesine göre "Her idari işlem aleyhine ayrı ayrı dava açılır. Ancak, aralarında maddi veya hukuki yönden bağıllık ya da sebep-sonuç ilişkisi bulunan birden fazla işleme karşı bir dilekçe ile de dava açılabilir.". Bu hüküm uyarınca aynı sebepten kaynaklanan işlemlerin aynı dilekçede dava konusu edilmesi mümkündür. Başka bir deyişle, bir işlem hakkında verilecek hüküm doğrudan diğer işlem hakkındaki yargılama sonucunu da etkileyecekse aynı dilekçe ile dava açılması mümkündür (Candan, 2017; Akyılmaz, Sezginer ve Kaya, 2018).

Kanaatimizce talimatlandırma kararı ile durdurma kararının maddi sebebi çoğu zaman aynı durum olacaktır. Örneğin, Kurum'un web sitesinde yayınlanan 14.02.2019 tarih ve 2019/23 sayılı kararda Kurul, "Öte yandan, söz konusu aykırılığın giderilmesi yönünde veri sorumlusunun talimatlandırılmasına ve Kanunun 15 inci maddesinin (7) numaralı fıkrası uyarınca, söz konusu aykırılığın giderildiği hususunun Kurula tevsiki sağlanıncaya kadar işbu Kararda yer alan linklerin kullanımının durdurulmasına" ifadeleri ile durdurma ve talimatlandırma kararlarını birlikte vermiştir (Teknik Servis Hizmeti Veren Firmanın Müşterilerine Verdiği Form/Takip Numarasının Son Hanelerinin Değiştirilmesi Yoluyla Farklı Kişilere Ait Kişisel Verilere Ulaşıldığı Yoluyla Kuruma İletilen İhbarın İncelenmesi ve İhbara İlişkin Alınan Kurul Kararının Yerine Getirilmemesi Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 14/02/2019 tarihli ve 2019/23 sayılı Karar Özeti, 2019). Bu kararda gerek durdurma gerekse talimatlandırma kararının sebebi aynı hukuka aykırılık hâlidir. Şayet Kurul'un ihlal olarak nitelendirdiği durum Mahkeme tarafından hukuka aykırı bulunmazsa, her iki karar için iptal kararı verilecektir. Bu nedenle, her iki karara aynı dilekçe ile iptal davası açılabileceği düşünülmektedir.

Öte yandan, Kurul bir örüntü oluşturmaya yetecek derecede durdurma kararı vermediğinden bu konuda genelleme yapmak hatalı olur. Her durdurma kararı için söz konusu olan ihlal özelinde inceleme yapılmalı ve talimatlandırma kararı ile maddi veya hukuki yönden bağıllık olduğu tespit edilmesi hâlinde birlikte dava açma yoluna gidilmelidir.

İdari Para Cezası Kararı

Kurul tarafından Kanun kapsamında verilen bir başka karar, Kanun'un 18. maddesinde düzenlenen idari para cezası kararıdır. Bu hüküm uyarınca dört Kanun hükmüne aykırılık hâli idari para cezasını gerektiren kabahatler olarak sayılmıştır. Kanun'un 10. maddesi kapsamında, aydınlatma yükümlülüğüne ve 12. maddede düzenlenen veri güvenliğine ilişkin hükümleri ihlal eden veri sorumlularının idari para cezası ile cezalandırılacağı öngörülmüştür. Ayrıca, 15. madde uyarınca verilen Kurul kararlarının yerine getirilmemesi ve Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne ilişkin sorumlulukların ihlali de kabahat olarak düzenlenmiştir. İdari para cezaları yalnızca veri sorumlusu sıfatı taşıyan özel hukuk tüzel kişileri ve gerçek kişiler hakkında verilecek olup, Kurul tarafından kamu tüzel kişilerine idari para cezası yaptırımını uygulanmamaktadır. Veri sorumlusunun kamu kurumu olması durumunda, ihlal nedeniyle sorumluluğu olan kamu görevlilerine ilişkin disiplin hükümleri uygulanacaktır.

Bu düzenleme kapsamında denilebilir ki Kurul, incelemesi sonucunda bir ihlalin varlığını tespit ettiğinde, veri sorumlusunun işlem ve eylemleri ile eylemsizliğinin 18. maddede sayılan kabahatlerden birini oluşturduğunu tespit ederse idari para cezasına hükmedecektir. Kanun, idari para cezası verilmesi konusunda Kurul'a bir takdir yetkisi tanımamıştır. Yani Kurul, kabahat niteliği taşıyan bir durumun tespit etmesi hâlinde idari para cezasına hükmetmek zorundadır. Fakat Kurul'a hükmedilecek para cezasının miktarını belirleme noktasında belirli tutarlar arasında bir takdir yetkisi tanınmıştır (Korkmaz, 2016).

Yukarıda anlatılan talimatlandırma ve durdurma kararları ile idari para cezası birbirinden bağımsız düşünülmesi gereken kararlardır. Bu kararların verilmesine sebep olan durumlar aynı ya da farklı olabilir. Kurul idari para cezası ve talimatlandırma kararlarını aynı karar içinde aynı sebeplerden ötürü verebileceği gibi, bir incelemede tespit edilen bir durum için talimatlandırma kararı verirken başka bir ihlal kabahat oluşturması nedeniyle idari para cezası ile karşılanabilir. Aynı durum, durdurma kararı için de geçerlidir. Benzer şekilde, Kurul bazı kararlarında yalnızca idari para cezası kararı verirken bazılarında sadece talimatlandırma kararı vermektedir. Özetle, bu kararlar birbirlerine alternatif değildir ve Kurul'un bir hukuka aykırılık karşısında bu kararları vermeye dair yetkilerini eş zamanlı işletilen ve kullanılan yetkiler olarak düşünmek gerekir.

İdari para cezaları hakkında genel hüküm niteliği taşıyan Kabahatler Kanunu'nun, bu cezaları idari yaptırım olarak adlandırdığından bahsetmiştik. İdari para cezaları, durdurma ve talimatlandırma kararları gibi idari yaptırım niteliğinde olsa da onlardan farklı olarak idari tedbir değil idari ceza karakteri taşımaktadır. Zira idari para cezası, kabahat olarak adlandırılan bir hukuka aykırılığın karşılığı olarak cezalandırma amacıyla verilmektedir (Çağlayan, 2006). 6698 sayılı Kanun'un gerek idari para cezaları gerekse diğer idari yaptırım kararlarına karşı başvurulması gereken yargı yoluna ilişkin bir hüküm içermediğinden bahsetmiştik. Şu durumda bu Kanun'daki idari para cezaları için Kabahatler Kanunu'nun kanun yoluna ilişkin hükümleri uygulanacaktır. Kabahatler Kanunu'nun 27. maddesi gereğince, Kurul tarafından verilen idari para cezası yaptırımlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 günlük süre içerisinde Sulh Ceza Hakimliği'ne başvurulabilir.

Kabahatler Kanunu'nda idari para cezasına itiraz yolunda yetkili Sulh Ceza Hakimliği'ne ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Kabahatler Kanunu'nun 22/4 maddesinde "4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun yer bakımından yetki kuralları kabahatler açısından da geçerlidir." hükmüne yer verilmiştir. Bu hüküm uyarınca, yetkili Sulh Ceza Hakimliği'nin Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 12. maddesine göre belirlenmesi gerekir. Bu hükme göre yetkili mahkeme, suçun işlendiği yer mahkemesi olarak tayin edilmiştir. 13. madde hükmüne göre ise "Suçun işlendiği yer belli değilse, şüpheli veya sanığın yakalandığı yer, yakalanmamışsa yerleşim yeri mahkemesi yetkilidir.". Bu durumda suçun işlendiği yer, kabahat konusu fiilleri işleyen veri sorumlusunun yerleşim yeri olarak düşünülebilir. Kurul'un verdiği idari para cezalarına karşı veri sorumlusunun yerleşim yerindeki Sulh Ceza Hakimliği'ne itiraz edilmesi gerekmektedir.

Görüldüğü üzere, Kurul tarafından verilen idari yaptırım kararlarının hukuki denetimi farklı yargı kollarına tabidir. Dolayısıyla bir Kurul kararına karşı dava açılacak olması durumunda, kararın her bir hükmündeki yaptırım ve para cezasının niteliği ayrı ayrı dikkate alınmalıdır.

İdari Para Cezası ve Diğer Yaptırım Kararlarının Birlikte Verilmesi

Yukarıda belirtildiği üzere, Kurul tarafından verilen idari para cezaları ve diğer yaptırımlar aynı sebeplerle ya da farklı sebeplerle verilebilmektedir. Bu noktada karşımıza farklı bir ihtimal çıkmaktadır. Bu ihtimali incelemeye önce ilgili Kanun hükmüne bakmak gerekir.

Kabahatler Kanunu'nun 27. maddesinde idari para cezalarına karşı itiraz mercii olarak sulh ceza hakimlikleri görevli kılınmışsa da aynı maddenin 8. fıkrasında bir istisnaya yer verilmiştir. Bu hükme göre "İdari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idarî yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idarî yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddiaları bu işlemin iptali talebiyle birlikte idarî yargı merciiinde görülür." Anılan kanun hükmünde görüleceği üzere, yargı yolu açısından Sulh Ceza Hakimliği'ne tabi olan bir idari para cezası ile aynı kapsamda, denetimi idari yargıya tabi olan bir yaptırım kararının da verilmesi hâlinde, bu ikisinin hukuki denetimi idari yargı mercilerince gerçekleştirilecektir. Yani böyle bir durumda idari

para cezası için öngörölmüş olan dava yolu değişmekte, idari işlem ile birlikte adli yargı denetimine değil idari yargıya tabi olmaktadır (Eraslan ve Atik, 2020).

Burada asıl incelemek istediğimiz, Kurul tarafından verilen idari para cezaları ile diğer yaptırımların birlikte dava konusu edilmeleri hâlidir. Zira durdurma kararı ile talimatlandırma kararına birlikte dava açılması durumu yukarıda zaten tartışılmıştır. İdari para cezaları için ise normalde Sulh Ceza Hakimliği'ne itiraz edilmesi gerekirken, başvurulacak merciin değişmesi söz konusu olabilecektir.

Belirtmek gerekir ki, Kabahatler Kanunu'nun belirtilen hükmünün uygulanabilmesi için, denetimi idari yargıya tabi olan yaptırım kararı ile idari para cezası işleminin aynı kapsamda verilmiş olması gerekir. Fakat iki işlemin hangi durumlarda aynı kapsamda olduğunun belirlenmesi gerekmektedir. Örneğin Kurul tarafından bir talimatlandırma kararı ile idari para cezasının aynı karar ile verilmiş olmaları aynı kapsamda olmaları için yeterli midir? Yoksa iki işlemin aynı kapsamda verilmiş sayılabilmeleri için aynı hukuka aykırılık hâline karşılık olarak veya aynı sebep nedeniyle mi verilmeleri gerekir?

Danıştay, bu soruyu idari para cezası ve idari yaptırımın aynı hukuka aykırılık kapsamında verilmesi gerektiği şeklinde cevaplamaktadır. Danıştay 15. Dairesi bu konuda verdiği E:2015/5305 K:2015/8093 sayı ve 27.11.2015 tarihli kararda aşağıdaki şekilde hüküm tesis etmiştir:

“Dosyadaki belgelerin incelenmesinden; davacı tarafından, dava dışı ...'ya ait 34 TM ... plakalı araç ile ilgili belediyeden izin veya ruhsat almaksızın, belediye sınırları dahilinde ticari amaçlı yolcu taşındığından bahisle, aracın, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun Ek 2/3. maddesi uyarınca altmış gün süre ile trafikten men edildiği ve araç sürücüsü olan davacıya aynı madde kapsamında idari para cezası verildiği, ... Bununla birlikte; davacı hakkında uygulanan idari para cezasının, aynı eylem nedeniyle idari yargının görev alanına giren aracın trafikten men edilmesine ilişkin işlemle birlikte verildiği, bu kapsamda idari para cezasının iptal istemi yönünden de Kabahatler Kanunu'nun 3. ve 27/8. maddesi uyarınca idari yargının görevli olduğu açıktır. Durum böyle olunca; işin esasına girilerek karar verilmesi gerekirken, davanın kısmen ehliyet yönünden reddi ve kısmen görev yönünden reddi yolunda verilen temyize konu İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir...”

Görüldüğu üzere, Danıştay aynı eylem ve aynı hüküm kapsamında verilmiş trafikten men ve idari para cezasının iptali istemleriyle açılan davada idari yargının görevli olduğuna karar vermiştir. Danıştay 15. Dairesi E:2016/6228 K:2017/3929 sayı ve 19.06.2017 tarihli kararında ise, 2918 sayılı Kanun'un Ek 2/3. maddesi uyarınca verilen idari para cezası ve trafikten men kararının birlikte idari yargıda görülmesine karar vermiştir. Fakat öncekilerle birlikte verilen ve beraber dava edilen bir başka idari para cezası için 2918 sayılı Kanun'un 16. maddesine dayanılarak tesis edildiği için adli yargının görevli olduğuna karar verilmiştir.

Danıştay 15. Dairesi E:2016/3508 K:2017/1827 sayı ve 18.04.2017 tarihli kararında idari para cezası ile idari bir karar birlikte dava edilmiş olmasına rağmen, idari kararın para cezasının dayanağı olmadığına, bu nedenle para cezasına karşı Sulh Ceza Hakimliği'ne, karara karşı idare mahkemesine başvurulması gerektiğini belirtmiştir. Danıştay 10. Dairesi de E:2008/7233 K:2010/9110 sayı ve 23.11.2010 tarihli kararında Kabahatler Kanunu'nun 27/8. maddesi hükmünün uygulanabilmesi için idari para cezası ile idari yargının görev alanına tabi olan işlemin aynı fiil nedeniyle verilmiş olması gerektiği sonucuna varmıştır.

Bu kararlar göz önünde bulundurulduğunda, birlikte idari yargı denetimine tabi olacak idari para cezası ve idari işlemin aynı fiil nedeniyle ya da aynı hukuka aykırılık kapsamında verilmiş olması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Başka bir deyişle, iki işlem arasında maddi ya da hukuki yönden

bağlılık olması gerektiği söylenebilir (Uğur, 2010). Kanun'un 18. maddesinde sayılan idari para cezaları, Kanun'un dört ayrı maddesine aykırılık hâllerinin karşılığı olarak görülmüştür. Dolayısıyla, Kurul tarafından verilen durdurma ve talimatlandırma kararlarının bu dört madde kapsamında verilmesi durumunda, idari para cezası ve diğer idari yaptırım kararının aynı kapsamda verildiğinden söz edilebilir.

Kurul, Kurum'un web sitesinde yayınlanan 27.01.2020 tarih ve 2020/65 sayılı kararında, "Ulaşım hizmeti sunan bir mobil uygulama kapsamında işlenen kişisel veriler hakkında" yapılan şikâyet üzerine, gerçekleştirilen yolculukların şoförler tarafından oylanmasına ilişkin olarak inceleme yapmıştır. Kurul, bu oylama işleminin sözleşmenin ifası kapsamında değerlendirilemeyeceği, yolculara bu oylama konusunda hiçbir bilgi verilmediği ve rızalarının alınmadığı gerekçesiyle ihlal tespit etmiş ve veri sorumlusuna birden fazla yaptırım kararı vermiştir (Ulaşım Hizmeti Sunan Bir Mobil Uygulama Kapsamında İşlenen Kişisel Veriler Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 27/01/2020 Tarih ve 2020/65 Sayılı Karar Özeti, 2020). Kararda veri sorumlusu, ilgili kişinin başvurusuna etkin bir şekilde süresinde cevap vermek, puanlamaya dayalı veri işleme faaliyetine devam edebilmek için Kanun'a uygun bir veri işleme şartı belirlemek ve aydınlatma metninin güncellemek konularında talimatlandırılmıştır. Ayrıca 12/1-a hükmüne ve 10. maddeye aykırılık nedeniyle para cezasına hükmedilmiştir.

Bu kararda, Kanun'un 12/1-a hükmüne göre veri güvenliğine aykırılık nedeniyle kesilen para cezası ile veri işleme faaliyeti için Kanun'a uygun bir veri işleme şartı belirlenmesi yönündeki talimatlandırma yaptırımı aynı kapsamda tesis edilmiştir. Zira her iki yaptırımın dayanağı, veri sorumlusu tarafından puanlama aşamasında yapılan veri işleme faaliyetinin sözleşmenin ifası temelinde değerlendirilememesi ve bunun dışında Kanun'a uygun bir dayanak ile temellendirilememesidir. Veri sorumlusu, Kurul'un bu tespitine itiraz eder ve puanlamanın aslında geçerli ve mevcut bir yasal dayanağının olduğunu iddia ederse, idari para cezası ve talimatlandırma kararına idari yargıda birlikte dava açmalıdır.

Aynı durum diğer para cezası ve aydınlatma metninin güncellenmesi yönünde verilen talimatlandırma kararları için de geçerlidir. Bu iki yaptırım da puanlama uygulamasına aydınlatma metninde yer verilmemesi nedeniyle tesis edilmiştir. Böyle bir gerekliliğin olmadığına karar verilmesi hâlinde her iki işlem dayanaksız kalacaktır. Dolayısıyla bu iki işlem aynı kapsamda verildiğinden idari yargıda birlikte dava konusu edilmelidir.

Kurul, Kurum'un web sitesinde yayınlanan 25/03/2019 tarihli ve 2019/81 sayılı ve 31/05/2019 tarihli ve 2019/165 sayılı kararlarında spor salonuna giriş çıkışlarda biyometrik veri işlenmesine ilişkin şikâyeti incelemiştir (Spor Salonu Hizmeti Sunan Veri Sorumlularının Üyelerinin Giriş-Çıkış Kontrolünü Biyometrik Veri İşleyerek Yapması ile İlgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 25/03/2019 Tarihli ve 2019/81 Sayılı Karar ve 31/05/2019 Tarihli ve 2019/165 sayılı Karar Özeti, 2019). Kurul, spor salonu işletmesi açısından biyometrik veri işlenmesinin Kanun'un 4/2. maddesi kapsamında ölçülü olmadığı, biyometrik veri işlenmesi için ilgili kişilerden açık rıza alınsa da rıza verilmemesi durumunda hizmetlerden faydalanılmadığından verilen rızanın Kanun'un 12/1 hükmüyle bağdaşmadığı sonucuna varmış ve 12. maddeye aykırılık nedeniyle idari para cezasına hükmetmiştir. Aynı zamanda Kurul, veri sorumlusunu spor salonuna giriş çıkışları biyometrik veri dışında alternatif yollar ile gerçekleştirmesi ve biyometrik veri işlenmesini durdurması konusunda talimatlandırmıştır. Açıkça görüleceği üzere, idari para cezası ve talimatlandırma işlemi Kabahatler Kanunu'nun 27/8 hükmüne uygun olarak aynı kapsamda verilmiştir. İki yaptırım da spor salonuna giriş çıkışlarda veri sorumlusunun ilgili kişilere ait biyometrik verileri işlemesi ve bu işlemin ölçüsüz olması ile ilgili rızanın hukuka aykırı bulunmasına dayanmaktadır. Bu nedenle, bu karardaki idari para cezası ile talimatlandırma kararının birlikte idari yargıda dava konusu edilmesi gerekmektedir.

Kurul tarafından aynı karar içinde verilen idari para cezası ve diğer yaptırımlara ilişkin kararların Kabahatler Kanunu'nun 27/8 hükmüne göre aynı kapsamda verilir verilmemesine dikkat edilmelidir. Aynı kapsamda olanlar için idari yargıda birlikte dava açılması gerekir. Bu davada İYUK hükümleri uygulanmalıdır. Yani hem idari para cezası hem diğer idari yaptırım kararı için genel dava açma süresi olan 60 gün içerisinde yetkili Ankara İdare Mahkemesi'nde dava açılmalıdır. Kurul'un verdiği idari para cezası ve hukuka aykırılığın giderilmesi kararı farklı hususlardan dolayı verilmişse, bu iki işleme karşı açılacak davalar ayrı yargı kollarında görülmelidir.

Kanaatimizce mevcut Kanun hükümleri çerçevesinde açılacak davaların çeşitliliği, Kurul kararlarının yargısal denetiminin sağlanması açısından sağlıklı bir usul değildir. Kanun'da başvurulacak yargı yoluna ilişkin açık bir hükme yer verilmemesi nedeniyle iki ayrı sonuç ortaya çıkmaktadır. Kurul kararlarına karşı hangi davaların açılması gerektiği noktasında karmaşık bir durum oluşmakta, farklı ihtimallere göre farklı davaların açılması söz konusu olmaktadır. Kanun ile getirilen başvuru mekanizması, hak ihlallerini gidermek adına olumlu bir yeniliktir. Fakat Kanun, açılacak davalar noktasında tereddütler oluşturmaya müsaittir. Kurul kararlarının muhatapları dava aşamasında birçok farklı ihtimalle karşılaşacaktır. Kanun'da açık bir düzenleme olmaması, Kurul kararına karşı dava açacak kişilerin hak arama hürriyetini kısıtlayıcı bir nitelik taşımaktadır.

Ayrıca bu durum içtihat karışıklığı yaratmaya müsaittir. Kurul tarafından verilen bazı kararlarına karşı açılan davalar idare mahkemelerinde, bir kısmı ise adli yargıdaki Sulh Ceza Hakimlikleri'nde görülecektir. Hatta aynı nedenle verilen idari para cezası bazı durumlar için idari yargıya giderken, bazen de adli yargı denetimine konu olacağından birbirine tıpa tıp uyan durumlarda birbiriyle çelişik kararların verilmesi muhtemeldir. Hatta Sulh Ceza Hakimliği, Kabahatler Kanunu'nun 28/9. maddesine dayanarak alt ve üst sınırları Kanun hükmünde belirtilmiş olan idari para cezasının miktarında değişiklik yaparak başvuruyu kabul edebilecektir. Fakat aynı idari para cezası yukarıda belirtilen şekilde idari yargıda dava konusu olduğunda idare mahkemesi ancak para cezasının iptaline ya da davanın reddine karar verebilir. İdare mahkemesinin para cezasının miktarını değiştirme gibi bir yetkisi bulunmamaktadır. Aksi durum idarenin yerine geçerek idari işlem niteliğinde karar vermek anlamına gelir ki, böyle bir yetki kullanımı Anayasa'nın 125/4. maddesine yasaklanmıştır.

Bu şekilde Kurul kararları hakkında birbiriyle çelişkili kararların verilmesinin, adli yargı ve idari yargının kişisel verilerin korunması açısından farklı içtihatlar geliştirmesinin önü açılmıştır. Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından yayımlanan faaliyet raporunda Kurum'un 31.12.2019 tarihi itibarıyla tarafı olduğu 47 adet davanın Danıştay, idare mahkemesi, Asliye Hukuk Mahkemesi ve Sulh Ceza Hakimliği arasında dağıldığı belirtilmiştir (Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 2020). Dava sayısının güncel hâlinin daha fazla olduğu tahmin edilebilir. Raporla belirtildiği üzere Kurul tarafından verilen kararlar idari yargı ve adli yargı arasında ayrılmaktadır. Bu durum, karşımıza iki yargı kolu arasında süregiden içtihat ayrılıklarını çıkaracaktır.

Bu uyumsuzluğun giderilmesi için Kanun'da yapılacak değişikliklerle Kurul tarafından verilecek her türlü kararın idari yargı denetimine tabi olacağına karar verilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Kişisel Verileri Koruma Kurumu bir kamu kurumu olduğundan birçok işlemine karşı açılacak davalar zaten idari yargının görev alanına girecektir. Bunun dışında idari para cezalarının da aynı kapsama alınması içtihat birliğini sağlamak adına gerekli bir adımdır. Yasa koyucu Kanun tasarisinin ilk hâlinde yer alan düzenlemeyi şüpheleri ortadan kaldıracak şekilde Kanun'a ekleyerek tek bir yargı yolunu görevli kılmalıdır. Bu şekilde Kanun'un uygulanmasına ilişkin tutarlı bir içtihadın gelişmesi mümkün olabilir.

Kurulun Şikâyet Başvurusuna Bir Cevap Vermemesi/Ret Cevabı Vermesi

Kurul tarafından şikâyet başvurularının haksız bulunması durumunda Kanun kapsamında yapılacak bir işlem olmadığına hükmedilmektedir. Bu karar da şikâyet başvurusunun reddedilmesi anlamına

gelmektedir. İlgilinin başvuruya konu ettiği durumun Kanun kapsamına girmemesi, girse bile hukuka aykırılık oluşturmaması veya şikâyet başvurusundan önce veri sorumlusuna başvuru yolunun tüketilmemiş olması gibi durumlar bu kararların sebeplerini oluşturabilir. Bu durumda, Kurul tarafından verilen karar şikâyet başvurusunun reddi niteliği taşıdığından ilgili kişiler hakkında hukuki sonuç doğurmaktadır. Bu nedenle, bu kararların idari yargı denetimine tabi olması gerekir. Şu hâlde ilgili kişiler, İYUK hükümlerine göre 60 günlük genel dava açma süresi içinde yetkili Ankara İdare Mahkemesi'nde dava açabilirler.

Aynı şekilde, Kanun'un 15/1. maddesi uyarınca şikâyet başvurusunun 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'un 6. maddesinde belirtilen şartları taşımaması nedeniyle dikkate alınmaması da başlı başına bir idari işlem olarak değerlendirilmeli ve başvurusunun reddi kararları ile aynı usule göre idari yargı denetimine tabi olmalıdır.

İlgili kişilerin şikâyeti üzerine Kurul başvuruyu inceleyip altmış gün içerisinde cevap vermelidir. Bu süre içerisinde cevap verilmediği takdirde şikâyet talebi reddedilmiş sayılacaktır. Bu hâlde oluşan zımnî ret kararının yargısal denetimi idari yargının görev alanına girmektedir. Nitekim zımnî ret kararı da ilgili kişiler hakkında şikâyet başvurularının reddi yönünde hukuki sonuç doğuran ve bir kamu kurumu tarafından tek yanlı olarak verilmiş bir karardır (Başar, 2019). Kurum tarafından Kanun hakkında sıkça sorulan sorulara ilişkin çıkarılan bir rehberde de Kurul'un şikâyet başvurusuna cevap vermemesi hâlinde başvuru mercii olarak idari yargı gösterilmiştir (Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 2018). İlgili kişiler, İYUK'a göre 60 günlük genel dava açma süresi içerisinde idare mahkemelerinde dava açabilirler. Zımnî ret kararlarına karşı açılacak davalarda yetkili mahkeme Ankara İdare Mahkemesi'dir.

Kurul Tarafından Çıkarılan Yönetmelik ve Tebliğler

Kanun, Kişisel Verileri Koruma Kurulu'na re'sen ya da şikâyet üzerine vereceği kararlar yanında birtakım kural koyucu kararlar verme yetkisi de tanımıştır. Kanun'un 22. maddesinde;

“-Kurulun görev alanı ile Kurumun işleyişine ilişkin konularda gerekli düzenleyici işlemleri yapmak.

-Veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri belirlemek amacıyla düzenleyici işlem yapmak.

-Veri sorumlusunun ve temsilcisinin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin düzenleyici işlem yapmak.”

Kurul'un görevleri arasında sayılmıştır. Aynı zamanda Kanun'un 31. maddesinde *“Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler Kurum tarafından yürürlüğe konulur.”* hükmüne yer verilmiştir. Kanun'un 19/4. hükmü uyarınca Kurul'un Kurum'un karar organı olduğu düşünüldüğünde, yönetmeliklerin de Kurul tarafından kararlaştırılacağını söylemek gerekir.

Kurul, kendisine Kanun'un 22. maddesi kapsamında verilen düzenleme yetkisi kapsamında aynı zamanda tebliğ adı altında düzenleyici işlemler de çıkarmaktadır. Tebliğler de yönetmelikler gibi Resmî Gazetede yayımlanmaktadır.

İdari düzenleyici işlemler, idare tarafından çıkarılan ve genel, soyut ve objektif kurallar içeren düzenlemelerdir. Başka bir deyişle, idari düzenleyici işlemler yeni bir kural getirirler (Yıldırım ve ark., 2018). Yeni bir kural getirmeyip bir olaya özgü hukuki sonuç doğuran birel işlemler düzenleyici işlemlerden bu açıdan ayrılır (Karahanogulları, 2015). Yönetmelikler, Anayasa'da yer verilen

düzenleyici işlemler arasındayken, tebliğler öğretide adsız düzenleyici işlemler kategorisinde değerlendirilmektedir (Atay, 2011b).

Kurul tarafından çıkarılan yönetmelikler ve tebliğler Kanun tarafından getirilen düzenlemelerin nasıl uygulanacağını gösteren ve kural koyan işlemlerdir. Başka bir deyişle bu işlemler belirli bir somut duruma özgü düzenleme getirmemekte, ilgililer açısından genel, soyut, objektif kurallar öngörmektedir. Bu açıdan gerek Kanun'un uygulanmasına yönelik çıkarılacak yönetmelikler gerekse tebliğlerin idari düzenleyici işlem olduklarını belirtmek gerekir. Bu nedenle, Kurul'un düzenleyici işlemlerine karşı açılacak davalarda görevli yargı kolu idari yargıdır.

Danıştay Kanunu'nun 24/1-c hükmü uyarınca "Bakanlıklar ile kamu kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının çıkarılan ve ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlere," açılacak idari davalar ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da görülecektir. Yönetmeliklerin ve tebliğlerin tüm ülke çapındaki her türlü veri işleme faaliyeti açısından uygulanacağı açıktır. Bu nedenle yönetmelik ve tebliğlere karşı açılacak dava ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da açılmalıdır.

İlke Kararları

Kurul tarafından verilen bir başka karar ilke kararlarıdır. Kanun'un 15. maddesinin 6. fıkrasında Kurul'un tespit ettiği ihlalin yaygın olduğuna kanaat getirmesi hâlinde ilke kararı alacağını ve bu kararı yayınlayacağını kurala bağlamıştır. Bu hükümden, Kurul tarafından alınacak ilke kararı ile Kanun'un belirli bir konuda nasıl uygulanacağını gösteren bir karar olacağı anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle Kurul, ihlal oluşturan eylemlerin yalnızca şikâyet edilen veri sorumlusu nezdinde değil, başka kişi ve kurumlar nezdinde de gerçekleştiğini tespit ederse, ilgili vaka önüne geldiğinde diğer veri sorumluları açısından da ne şekilde karar verileceğine yönelik bir karar almaktadır. Yani Kurul, Kanun'un ilgili hükümlerini belirli bir durumda nasıl uygulayacağını belirleyerek ilan edecektir.

Kurum tarafından yayımlanan rehberde de ilke kararları benzer bir doğrultuda aşağıdaki şekilde yorumlanmıştır (Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, 2019):

"İlke kararları, Kurulun karar konusu olaya yaklaşımını ve sonraki inceleme ve şikâyetlerdeki tutumunu göstereceği için tüm ilgililer açısından uyulması son derece önemli hukuki metinlerdir. Ayrıca, ilke kararları kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuatın uygulamasının yeknesaklaştırılması açısından da son derece önem arz etmektedir. Zira ilke kararları sayesinde mevzuata ilişkin farklı yorumlar ve bunlardan doğacak farklı uygulamaların önüne geçilebilecektir"

Şu durumda, ilke kararlarının Kanun'un nasıl anlaşılacağını ve uygulanacağını gösteren, bir bakıma yeni bir norm ihdas eden ve muhatapları açısından hukuki sonuç doğuran kararlar olarak değerlendirilmesi mümkündür. Ayrıca, Kurul kararlarının uygulanmamasını kabahat olarak düzenleyen 18/1-c hükmü, Kanun'un 15. maddesi uyarınca verilen kararların uygulanmamasından bahsetmektedir. Kurul'un vereceği ilke kararları da Kanun'un 15/6. maddesi uyarınca verilmektedir. Yani Kurul tarafından verilen ilke kararlarını uygulamayan ilgililer bu nedenle idari para cezasına muhatap olabileceklerdir. İlke kararları bu açıdan da ilgilileri açısından zorlayıcı niteliği olan ve bu nedenle hukuki sonuç doğuran kararlar olarak değerlendirilebilir.

Kurum'un web sitesinde yayınlanan 21/12/2017 tarih ve 2017/62 sayılı İlke kararında Kurul,

"Bankacılık ve sağlık sektörleri başta olmak üzere birden fazla çalışan ile birlikte bitişik düzende hizmet veren posta ve kargo hizmetleri, turizm acenteleri, zincir mağazaların müşteri

hizmetleri bölümleri, çeşitli abonelik işlemlerinin yapıldığı kuruluşlar ile belediye, vergi ve nüfus ile ilgili işlemler gibi hizmetlerin verildiği kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarının, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun (Kanun) 12 nci maddesi uyarınca kişisel verilerin korunması ile ilgili olarak; banko/gişe/masa gibi bölümlerde yetkisi olmayan kişilerin yer almasını önleyecek ve aynı anda birbirlerine yakın konumda hizmet alanların birbirlerine ait kişisel verileri duymasını, görmesini, öğrenmesini veya ele geçirmesini engelleyecek nitelikte gerekli teknik ve idari tedbirleri almasına,”

karar vermiştir (Banko, Gişe, Masa gibi Hizmet Alanlarında Kişisel Verilerin Korunmasına Yönelik Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 21/12/2017 Tarihli ve 2017/62 Sayılı İlke Kararı, 2018). Ayrıca aynı kararda, bu karara uymayanlar için Kanun'un 18. maddesi gereğince işlem yapılacağını açıkça belirtmiştir. Bu şekilde Kurul banko, gişe gibi alanlar kullanılarak hizmet sunulan yerlerin açıkladığı şekilde organize edilmesini, Kanun'un 12. maddesini bu şekilde yorumlayacağını ve uygulayacağını belirtmektedir. Gerekli tedbirleri almayan veri sorumluları bu karara istinaden para cezasına maruz kalacaktır. Kurul, Kanun hükmünü belirli bir şekilde çalışılan iş ortamına uygulamış ve bir sonuca varmıştır. Bu nedenle bahsi geçen ilke kararının ilgilileri açısından yeni bir kural doğurduğunu söylemek mümkündür.

Nitekim Kurul, Kurum'un web sitesinde yayınlanan 25/03/2019 tarihli ve 2019/81 sayılı ve 31/05/2019 tarihli ve 2019/165 sayılı Kararlarında, yukarıda bahsedilen 21/12/2017 tarih ve 2017/62 sayılı İlke kararı ile getirilen kurala uymayan veri sorumlusu aleyhinde idari para cezası tesis etmiştir (Spor Salonu Hizmeti Sunan Veri Sorumlularının Üyelerinin Giriş-Çıkış Kontrolünü Biyometrik Veri İşleyerek Yapması İle İlgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 25/03/2019 Tarihli ve 2019/81 Sayılı Karar ve 31/05/2019 Tarihli ve 2019/165 sayılı Karar Özeti, 2019). Kurul, spor salonu işleten ve giriş çıkışlarda üyelerinin biyometrik verileri işleyen işletme için, “*üyelere ait kişisel bilgilerin üçüncü kişiler tarafından görülmesini önleyecek gerekli teknik ve idari tedbirleri almadığı kanaatine varılan veri sorumlusu hakkında Kanunun 18 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi kapsamında idari para cezası uygulanmasına,*” karar vermiştir.

Benzer şekilde, Kurum'un web sitesinde yayınlanan 21/12/2017 tarih ve 2017/61 sayılı ilke kararında Kurul, “*kişilerin açık rızalarını almaksızın isimden telefon numarası veya telefon numarasından isim sorgulanması şeklinde rehberlik hizmeti veren internet siteleri ve uygulamaları*”nın Kanun hükümlerine aykırılık teşkil ettiklerine ve faaliyetlerini derhâl durdurmaları gerektiğine ve bu karara uymayanlar hakkında Kanun'un 18. maddesi uyarınca işlem yapılacağına karar verilmiştir (Rehberlik Hizmeti Veren İnternet Sitelerinde/Uygulamalarda Kişisel Verilerin Korunmasına Yönelik Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 21/12/2017 Tarihli ve 2017/61 Sayılı İlke Kararı, 2018). Kurul'un bu kararının da açık bir şekilde ilgililer açısından hukuki sonuç doğurduğunu düşünüyoruz. Zira belirtilen şekilde yapılan işlemlerin hukuka aykırı olduğu ortaya koyulmuş, bu işlemleri gerçekleştiren uygulama ve web sitelerinin bu faaliyetlere son vermesine karar verilmiş ve aksi durumda idari para cezası uygulanacağı belirtilmiştir. Bu tür faaliyetlerini devam ettiren başka bir veri sorumlusuna Kurul'un incelemesine konu olması hâlinde önceki ilke kararına uyulmamış olması nedeniyle para cezası verilmesi gerekecektir.

Kurul tarafından verilmiş olan ilke kararlarına bakıldığında her zaman yukarıda sayılan açıklıkta olmadıkları görülecektir. Örneğin Kurum'un web sitesinde yayınlanan 31.05.2018 tarih ve 2018/63 sayılı ilke kararında Kurul, “*Veri sorumlusu nezdindeki kişisel verilere erişim yetkisi bulunan personelin yetkisi ve amacı dışında söz konusu verileri işlemesi*” konusundaki şikâyetleri değerlendirmiştir (Veri Sorumlusu Nezdindeki Kişisel Verilere Erişim Yetkisi Bulunan Personelin Yetkisi ve Amacı Dışında Söz Konusu Verileri İşlemesi Hususunun Değerlendirilmesine İlişkin 31/05/2018 Tarih Ve 2018/63 Sayılı İlke Kararı, 2018). Kurul, personelin bu verileri kullanmasını ve üçüncü kişilere aktarmasını engellemek adına gerekli önlemlerin alınması gerektiği konusunda veri

sorumlularının bilgilendirilmesine karar vermiştir. Bu karar, Kanun'un 12. maddesini özel bir durum için yorumlamış olsa da, sonuç kısmında kullanılan ifadeler gereğince veri sorumlularını bilgilendirme niteliği taşımaktadır. Başka bir deyişle, veri sorumluları için getirdiği yükümlülüğün içeriği tam olarak açık değildir. Üstelik Kurul, karar uygulanmadığı takdirde 18. maddeye göre para cezasına hükmedileceğine ilişkin bir ifade kullanmamıştır. Karar içeriğinde belirtilen tedbirleri almayan veri sorumlusu hakkında, Kanun'un 12. maddesine aykırılıktan mı yoksa Kurul kararını uygulamamak nedeniyle mi idari para cezasına hükmedileceği anlaşılamamaktadır. Bu nedenle ilke kararının yeni bir kural mı getirdiği, yoksa yalnızca bilgilendirme amacı mı taşıdığı tereddütlere sebep olmaktadır.

İlke kararının uygulanmaması durumunda idari para cezası uygulanabilmesi için, hukuki belirlilik ilkesi gereğince uyulması gereken durumun kararda net bir şekilde belirlenmiş olması gerektiğini düşünüyoruz. Yani, ilke kararı ile getirilen kuralın objektif bir şekilde açık ve net olması gerekmektedir. Veri sorumlularının ilke kararı ile haklarında hangi yükümlülüklerin getirildiğini şüpheye yer bırakmayacak ölçüde bilmeleri gereklidir. Yukarıda yer verilen 2018/63 sayılı ilke kararının bu anlamda istisna teşkil ettiğini, Kurul'un vereceği kararlarda somut yükümlülükler tayin edeceği düşünülmektedir.

Özetle, normatif bir içeriğe sahip olan, ilgilileri açısından yeni bir kural getiren ve böylelikle hukuki sonuç doğuran kararların kesin ve yürütülebilir işlem teşkil ettikleri ve hukuka uygunluk denetimi açısından idari yargıya tabi olduklarını belirtmek gerekir.

Bu konuda incelenmesi gereken bir diğer husus da ilke kararlarının birel işlem niteliği mi, yoksa idari düzenleyici işlem niteliği mi taşıdıklarıdır. Düzenleyici işlem ve birel işlem ayrımı yapmak her zaman kolay olmamaktadır. Karahanoğulları'na (2015) göre düzenleyici işlemin içerdiği kural tekil bir duruma uygulandığında birel işlem ortaya çıkar. Düzenleyici işlemin özne, konu ve zaman bakımından kapsamının daraltılması onu her zaman tekil bir duruma indirgemez. Birel işlem oluşabilmesi için kuralın somut bir duruma uygulanması gerekmektedir.

Kanaatimiz, Kurul'un belirli bir ihlal durumuna Kanun'u nasıl uygulayacağını kararlaştırdığı ilke kararlarının yeni bir kural ihdas ettiği yönündedir. Yani ilke kararları genel, soyut ve objektif hükümler içermektedir. Bir yönden Kanun'daki hükümlerin kapsamı daraltılarak belirli durumlar için nasıl sonuçlar doğuracağı belirlense de, bu belirleme ilke kararını birel işlem hâline getirmemektedir. İlke kararı hâlen somut bir olay, kişi veya durumdan bağımsız olarak kural içermektedir. Bu nedenle ilke kararlarını idari düzenleyici işlem olarak kabul etmek gerekir (Başar, 2019). Şu durumda ilke kararları ülke çapında uygulanacak olduğundan, açılacak davalar ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştay tarafından görülmelidir.

Kurul Tarafından Verilen Diğer Kararlar

Kurul, çıkardığı yönetmelik, tebliğ ve ilke kararları dışındaki kararları yalnızca karar olarak isimlendirmektedir. İlke kararlarında olduğu gibi Kurul tarafından yalnızca karar olarak isimlendirilen işlemlerde de, Kurul'un isimlendirmesine takılmadan kararın içeriğine bakılmalıdır.

Örneğin, Kanun'un 22/1-ç hükmü ile "Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi için aranan yeterli önlemleri belirlemek" yetkisi Kurul'a verilmiştir. Kurul, Kurum'un web sitesinde yayınlanan 31/01/2018 tarih ve 2018/10 sayılı kararı ile bu yetkisini kullanarak bahsi geçen önlemleri belirlemiştir. Bu karar içeriği itibarıyla özel nitelikli kişisel veri işleyen veri sorumluları için Kanun'da getirilen hükümleri somutlaştırmakta ve somut yükümlülükler getirmektedir (Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Sorumlularınca Alınması Gereken Yeterli Önlemler ile ilgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 31/01/2018 Tarihli ve 2018/10 Sayılı Kararı, 2018). Genel, soyut ve

objektif düzenlemeler getiren bu kararın idari düzenleyici işlem olarak adlandırılması gerekir. Dava yolu ise yukarıda sayılan ülke çapında uygulanan düzenleyici işlemler ile aynı olacaktır.

Kurul tarafından alınan bir başka karar türü ise Veri Sorumluları Siciline kayıt yükümlülüğü açısından istisna oluşturacak veri sorumlularının belirlenmesine ilişkindir. Kanun'un 16/2.maddesi "*Ancak, işlenen kişisel verinin niteliği, sayısı, veri işlemenin kanundan kaynaklanması veya üçüncü kişilere aktarılma durumu gibi Kurulca belirlenecek objektif kriterler göz önüne alınmak suretiyle, Kurul tarafından, Veri Sorumluları Siciline kayıt zorunluluğuna istisna getirilebilir.*" hükmünü içermektedir. Bu kriterler, Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik'in 16. maddesinde belirlenmiştir. Bu kriterleri esas alan Kurul aldığı kararlar ile belirli kişi ya da kurumlar için sicile kayıt yükümlülüğü açısından istisna kapsamına almaktadır.

Kurul, Kurum'un web sitesinde yayınlanan 2/4/2018 tarih ve 2018/32 sayılı kararı ile noterler, avukatlar, siyasi partiler ve kararda sayılan diğer veri sorumluları için kayıt yükümlülüğü açısından istisna kararı almıştır (Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğünden İstisna Tutulacak Veri Sorumluları ile ilgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 02/04/2018 Tarihli ve 2018/32 Sayılı Kararı, 2018). Bu konuda alınan ve Kurum'un web sitesinde yayınlanan 19/07/2018 tarih ve 2018/87 sayılı kararda ise, yıllık çalışan sayısı ve yıllık mali bilanço toplamı esas alınarak belirli veri sorumlularının sicile kayıt yükümlülüğünden istisna tutulmasına karar verilmiştir (Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğünden İstisna Tutulacak Veri Sorumluları ile ilgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 19/07/2018 Tarihli ve 2018/87 Sayılı Kararı, 2018). Bu kararlar belirli kişi ya da kurumları sicil yükümlülüğünden kurtarmakta ya da daha önceden getirilmiş istisna kapsamını değiştirmektedir. Bu kararların dava konusu edilmesinde istisna kapsamına girenler açısından menfaat olmasa da kapsam dışında tutulanlar açısından dava konusu edilmeleri mümkündür. Nitekim Kurul istisna kapsamını belirlerken Kanun'da ifade edildiği şekliyle objektif ya da eşitlik ilkesine uygun davranmamış olabilir. Bu nedenle istisna kapsamının belirlenmesine ilişkin kararlar da yeni bir kural öngören düzenleyici işlemler olup, iptallerinde menfaati olan ilgililer tarafından idari yargıda dava konusu edilebilirler.

Kurul tarafından genel olarak karar adı altında alınan tüm kararları incelemenin gereği yoktur. Herhangi bir karar için içeriğindeki hükümlerin incelenmesi suretiyle ilgililer açısından hukuki sonuç doğurup doğurmadığı, bu açıdan kesin ve yürütülebilir işlem olup olmadığı ve nihayet birel işlem mi yoksa düzenleyici işlem mi olduğuna bakılarak yargı yolunun kararlaştırılması gerekmektedir.

Ayrıca Kurul tarafından yönetmelik, ilke kararı ya da başka bir isim altında alınan düzenleyici işlemlerin iki farklı şekilde yargısal incelemeye tabi olabileceğini belirtmek gerekir. Öncelikle, bu kararların yürürlüğe girmelerini takiben dava açma süresi içerisinde iptal davası açılabilir. Ayrıca dava açma süresi geçmiş olsa dahi bu düzenleyici işlemler, somut bir durum için uygulanmaları hâlinde İYUK 7/4. maddesi kapsamında uygulama işlemi ile birlikte dava konusu edilebilirler (Başar, 2019).

SONUÇ

Kişisel verilerinin hukuka uygun olarak işlenmesi ve bu konuda geniş ve kapsamlı güvenceler temin edilmesine yönelik olarak tüm kişi ve kurumların uyması gereken kurallar getiren Kanun, aynı zamanda kendi içerisinde ayrı bir başvuru mekanizması öngörmüştür. Veri sorumlusuna başvuru ve Kurul'a şikâyet başvurusu, Kanun kapsamındaki ihlallerin hızlı bir şekilde tespit edilerek giderilmesi adına etkin ve verimli olabilecek usullerdir.

Öte yandan, ilgili kişilerin kişisel verilerini ilgilendiren konularda genel kanun hükümleri uyarınca sahip oldukları dava hakları ile Kanun'daki başvurular arasındaki ilişki yasa koyucu tarafından açık bir şekilde ortaya koyulmamıştır. Yeni kanuni düzenlemenin genel hükümlere göre var olan dava yollarını bertaraf etmediği ifade edilse dahi Kanun'un lafzı tereddütlere izin verecek nitelik taşımaktadır. Bizim

de kabul ettiğimiz yorum uyarınca ilgili kişiler, bir yandan Kanun'daki başvuru yollarını işletip diğer yandan dava açma yoluna gidebilirler. Veri sorumlusunun özel hukuk kişisi olması durumunda ilgili kişi, kişilik haklarının korunmasına yönelik hükümlere başvurarak her aşamada dava imkânlarını kullanabilir. Şayet veri sorumlusu bir kamu kurumu ise, doğrudan ya da veri sorumlusuna başvurulduktan sonra idari yargıda dava açılabilir. Bu noktada veri sorumlusuna başvurunun İYUK açısından taşıdığı hukuki nitelik, farklı dava ihtimalleri doğurmaktadır. Kanun'a göre veri sorumlusuna yapılacak başvurunun bilgi edinme başvurusu ya da İYUK'un 10. maddesi kapsamına girdiği durumlarda, bu başvurunun her zaman yapılabileceğini ve verilecek cevap üzerine ilgili kişinin dava yoluna gidebileceğini belirtmek gerekir. Bu başvurunun üst makama başvuru ya da tazminat talebi niteliğinde olması halinde İYUK'un 11. ve 13. maddeleri çerçevesinde birtakım sınırlayıcı şartlar söz konusu olmaktadır. Öte yandan, Kanun'da ilgili kişilere uğradıkları zararın veri sorumlusu tarafından tazminini talep etme hakkı tanınmışsa da Kurul, vermiş olduğu kararlarında tazminat talepleri hakkında bir karar vermemiş ve genel hükümlere göre dava yollarını göstermiştir. Bu kararlar uyarınca kişisel verilere ilişkin ihlallere dayanan tazminat talepleri ancak dava yoluyla ileri sürülebilecektir. Kurul'un ilgili kararında dayandığı Kanun hükmünün bu sonucu doğurmadığını ve bu yorumun veri sorumlularını tazminat taleplerini karşılama konusunda isteksiz kılacağını düşünüyoruz.

Kurul'a kişisel verilerle ilgili ihlal durumlarını denetleme ve ilgili konularda düzenleme yapma yetkisi verilmiştir. Kurul, bu yetkilerini kullanırken birbirinden oldukça farklı kararlar alabilmektedir. İhlal iddialarını re'sen ya da şikâyet üzerine inceleyen Kurul ihlalin niteliğine göre tedbirler alma yetkisine sahiptir. Veri işlenmesini ve aktarımını durdurma, ihlalin ortadan kaldırılmasına yönelik talimatlandırma kararı verme, idari para cezası ve ihlalin yaygın olduğu durumlarda verilen ilke kararları Kanun tarafından Kurul'a verilen yetkilerdendir. Kurul'un ihlali tespit ettiği durumda buna ilişkin bir karar verse de bu kararın içeriğinde aslında farklı hukuki sonuçlar doğuran birbirinden ayrı işlemler bulunabilmektedir. Bu nedenle, Kurul kararlarına karşı açılacak davaların tespit edilebilmesi için her bir kararın hüküm kısmında tesis edilen işlemler ayrı ayrı incelenmelidir. Örneğin, durdurma ve talimatlandırma kararları, ihlal fiilinin karşılığı olarak öngörülen zorlayıcı tedbirler olarak idari yaptırım olarak nitelendirilmeli ve idari yargının denetimine tabi olmalıdır. Öte yandan, idari para cezalarına karşı, özel bir hüküm öngörülmediğinden Kabahatler Kanunu uyarınca Sulh Ceza Hakimliği'ne itiraz edilmelidir. Fakat bir idari para cezası ile aynı kapsamda başka bir idari yaptırım kararı verildiyse, bu iki işlem için birlikte idari yargıda dava açılmalıdır. Öte yandan Kurul'un yönetmelik, tebliğ, ilke kararı ve karar adı altında verdiği kararların önemli bir kısmı idari düzenleyici işlem niteliği taşımaktadır ve başvurulacak yargı yolu idari yargı olmalıdır.

Önemli hak arama mekanizmaları getirmekle birlikte, Kanun'un dava yolları açısından eksiklikler içerdiğini belirtmek gerekir. Bu kapsamda, Kanun hükümlerinin genel hükümlerdeki dava ve başvuru yolları ile ilişkisini somutlaştıracak düzenlemeler getirilebilir. Ayrıca, Kurul'un tazminat talepleri hakkında karar vermeye açık bir hüküm ile yetkili kılınması gerektiğini düşünüyoruz. Kurul kararlarına karşı açılacak davalarda da bir karışıklık söz konusudur. Mevcut düzenlemede, Kurul tarafından verilen idari para cezası ve diğer yaptırım kararları, hangi kapsamda verildiklerine bağlı olarak aynı ya da farklı yargı koluna tabi olacaktır. Öncelikle, durum ilgililerin başvuracakları dava yolunu tespit etmelerini güçleştirmekte ve hak arama hürriyetini kısıtlayıcı bir etki göstermektedir. Ayrıca, adli ve idari yargı kolları arasında Kurul'un yaptırım uyguladığı ihlal hâlleri açısından süregiden bir içtihat ayrılığı ihtimali doğmaktadır. Kanaatimizce Kurul tarafından verilen idari para cezaları da dâhil tüm yaptırım kararlarının hukuki denetiminin aynı yargı yoluna tabi kılınması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Akgül, A. (2016). *Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması*. İstanbul: Beta Basım.
- Akyılmaz, B., Sezginer, M. ve Kaya, C. (2018). *Türk İdari Yargılama Hukuku*. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Aksoy, H. C. (2010). *Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması*. Ankara: Çakmak Yayınları.
- Altındağ, H. (2019). Kişisel Verilerin Korunması Bağlamında İdarenin Sorumluluğu. *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 18(2), 387-401.
- Atay, Y. Ş. (2011a). İdari İşlemlerde Başvuru Yollarının Gösterilmesi Yükümlülüğü. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (96), 293-318.
- Atay, Y. Ş. (2011b). *Türk İdare Hukukunda Adsız Düzenleyici İşlemler*. Ankara: TODAİE Yayınları.
- Başar, C. (2019). *Türk İdare Hukuku ve Avrupa Birliği Hukuku Işığında Kişisel Verilerin Korunması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Banko, Gişe, Masa gibi Hizmet Alanlarında Kişisel Verilerin Korunmasına Yönelik Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 21/12/2017 Tarihli ve 2017/62 Sayılı İlke Kararı. (2018). Kişisel Verileri Koruma Kurumu: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4114/2017-62> adresinden 15.04.2020 tarihinde alınmıştır.
- Bir Uçak Bileti Satış Firması Olan Veri Sorumlusu Hakkındaki Şikayete İlgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 06.02.2020 Tarih ve 2020/86 Sayılı Karar Özeti. (2020). Kişisel Verileri Koruma Kurumu: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6732/2020-86> adresinden 03.05.2020 tarihinde alınmıştır.
- Candan, T. (2017). *Açıklamalı İdari Yargılama Usulü Kanunu*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Clickbus Seyahat Hizmetleri A.Ş. hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 16.05.2019 Tarih ve 2019/141 Sayılı Karar Özeti. (2019). Kişisel Verileri Koruma Kurumu: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5478/2019-141> adresinden 13.04.2020 tarihinde alınmıştır.
- Çağlayan, R. (2006). *İdari Yaptırımlar Hukuku*. Ankara: Asil Yayıncılık.
- Çağlayan, R. (2016). Hukukumuzda Kamu Tüzel Kişiliği Kavramı ve Kısıtları. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 0 (7), 373-398. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mdergi/issue/24952/263391> adresinden 07.07.2020 tarihinde alınmıştır.
- Çekin, M. S. (2018). *Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*. İstanbul: On İki Levha Yayınevi.
- Eraslan, Y., Atik, A.Ç. (2020). Yargı Kararları Işığında İdari Yaptırımlarda Görevli Yargı Yeri Sorunu. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (41), 151-185.
- Gürpınar, D. (2017). Kişisel Verilerin Korunamamasından Doğan Hukuki Sorumluluk, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19(Özel Sayı (Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan)), 679-694.
- Helvacı, S. (2013). *Gerçek Kişiler*. İstanbul: Legal Yayınları.
- İlgili Kişiye Ait Verilerin Veri Sorumlusu Bir Banka Tarafından Rızası Olmaksızın Babası İle Paylaşılması Karşısında Kişinin Bankadan Tazminat Talep Etmesi Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 16/01/2020 Tarihli ve 2020/43 Sayılı Karar Özeti. (2020). Kişisel Verileri Koruma Kurumu: <https://kvkk.gov.tr/Icerik/6715/2020-43> adresinden 15.04.2020 tarihinde alınmıştır.
- İlgili Kişinin Kişisel Verilerinin Hukuka Aykırı İşlendiği İddiası Kapsamında Veri Sorumlusu Bankadan Talep Ettiği Tazminat Talebinin Karşılınmaması Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 16/01/2020 Tarihli ve 2020/41 Sayılı Karar Özeti. (2020). Kişisel Verileri Koruma Kurumu: <https://kvkk.gov.tr/Icerik/6714/2020-41> adresinden 15.04.2020 tarihinde alınmıştır.
- İlgili Kişinin Yaptığı Başvuruyu Cevaplandırmayan Ve İnternet Sitesi Üzerinden Yayımladığı Aydınlatma Metni Mevzuatta Düzenlenen Şartları Taşımayan T.C. Ziraat Bankası A.Ş. hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 02/05/2019 tarih ve 2019/122 Sayılı Karar Özeti. (2019). Kişisel Verileri Koruma Kurumu: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5461/2019/122> adresinden 21.04.2020 adresinde alınmıştır.
- İmançlı, C. (2019). *Kişisel Sağlık Verilerinin Korunamamasından Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karahanogulları, O. (2015). *İdarenin Hukukla Kavranması: Yasallık ve İdari İşlemler*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Karavelioğlu, C. (2016). *Açıklamalı, İçtihatlı ve İstinaf Kurumuyla İdari Yargılama Usulü Kanunu*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Kaya, A.E. (2017). Kişilik Hakkı Olarak Kişisel Veriler ve Yeni Kişisel Verilerin Korunması Kanunu. *Terazi Hukuk Dergisi*, 12(125), 67-80.
- Kaya, C. (2005). *İdare Hukukunda Bilgi Edinme Hakkı*. Ankara: Seçkin Yayınevi
- Kılıçoğlu, A. M. (2008). *Şeref, Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırlardan Hukuksal Sorumluluk*. Ankara: Turhan Kitabevi.

- Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı (1/541) ve Adalet Komisyonu Raporu. (2016). Türkiye Büyük Millet Meclisi: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss117.pdf> adresinden 18.03.2020 tarihinde alınmıştır.
- Kişisel Verileri Koruma Kurumu. (2018). Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular. <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/334ee925-1a83-453d-9b58-9b4ffab4b30e.pdf> adresinden 08.05.2020 tarihinde alınmıştır.
- Kişisel Verileri Koruma Kurumu. (2020). 2019 Yılı Faaliyet Raporu. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2094/Faaliyet-Raporu> adresinden 15.04.2020 tarihinde alınmıştır.
- Kişisel Verileri Koruma Kurumu. (2019). Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi. <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/41784a70-2bac-4e4a-830f-35c628468646.PDF> adresinden 01.05.2020 tarihinde alınmıştır.
- Korkmaz, İ. (2016). Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Bir Değerlendirme. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (124), 81-152.
- Küçük, B. (2013). Kişilik Hakkının İhlalinden Doğan Davalarda Yetkili Mahkeme (6100 Sayılı HMK Işığında). *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1), 53-61.
- Küzeci, E. (2019). *Kişisel Verilerin Korunması*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Oğurlu, Y. (2000). *İdari Yaptırımlar Karşısında Yargısal Korunma: İdari Ceza Hukuku ve İdari Cezalara Karşı Başvuru Yolları*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Özay, İ. (1985). *İdari Yaptırımlar*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Sorumlularınca Alınması Gereken Yeterli Önlemler ile ilgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 31/01/2018 Tarihli ve 2018/10 Sayılı Kararı. (2018). Kişisel Verileri Koruma Kurumu: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4110/2018-10> adresinden 17.04.2020 tarihinde alınmıştır.
- Öztürk, B. ve Altınok, E. A. (2018). Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Genel Değerlendirmeler ve Anayasaya Aykırılık Sorunu. *Fasikül Hukuk Dergisi*, 10(100), 277-336.
- Rehberlik Hizmeti Veren İnternet Sitelerinde/Uygulamalarda Kişisel Verilerin Korunmasına Yönelik Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 21/12/2017 Tarihli ve 2017/61 Sayılı İlke Kararı. (2018). Kişisel Verileri Koruma Kurumu: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4113/2017-61> adresinden 03.05.2020 tarihinde alınmıştır.
- Spor Salonu Hizmeti Sunan Veri Sorumlularının Üyelerinin Giriş-Çıkış Kontrolünü Biyometrik Veri İşleyerek Yapması İle İlgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 25/03/2019 Tarihli ve 2019/81 Sayılı Karar ve 31/05/2019 Tarihli ve 2019/165 sayılı Karar Özeti. (2019). Kişisel Verileri Koruma Kurumu: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5496/2019-81-165> adresinden 18.04.2020 tarihinde alınmıştır.
- Taştan, F. (2017). *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*. İstanbul: Oniki Levha Yayınevi.
- Teknik Servis Hizmeti Veren Firmanın Müşterilerine Verdiği Form/Takip Numarasının Son Hanelerinin Değiştirilmesi Yoluyla Farklı Kişilere Ait Kişisel Verilere Ulaşıldığı Yolunda Kuruma İletilen İhbarın İncelenmesi ve İhbara İlişkin Alınan Kurul Kararının Yerine Getirilmemesi Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 14/02/2019 Tarihli ve 2019/23 Sayılı Karar Özeti. (2019). Kişisel Verileri Koruma Kurumu: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5464/2019/52> adresinden 01.05.2020 tarihinde alınmıştır.
- Uğur, H. (2010). Yüksek Mahkeme Kararları Işığında Kabahatler Kanunu'na Göre Kanun Yolları (Başvuru ve İtiraz). *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (89), 405-438.
- Ulaşım Hizmeti Sunan Bir Mobil Uygulama Kapsamında İşlenen Kişisel Veriler Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 27/01/2020 Tarih ve 2020/65 Sayılı Karar Özeti. (2020). Kişisel Verileri Koruma Kurumu: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6717/2020-65> adresinden 03.05.2020 tarihinde alınmıştır.
- Ulusoy, A. (2013). *İdari Yaptırımlar*. İstanbul: On İki Levha Yayınevi.
- Veri Sorumlusu Nezindeki Kişisel Verilere Erişim Yetkisi Bulunan Personelin Yetkisi ve Amacı Dışında Söz Konusu Verileri İşlemesi Hususunun Değerlendirilmesine İlişkin 31/05/2018 Tarih Ve 2018/63 Sayılı İlke Kararı. (2018). Kişisel Verileri Koruma Kurumu: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5248/2018-63> adresinden 15.04.2020 tarihinde alınmıştır.
- Veri Sorumluları ve Veri İşleyenler Tarafından İlgili Kişilerin E-Posta Adreslerine veya SMS ya da Çağrı ile Cep Telefonlarına Reklam Bildirimleri/Aramaları Yönlendirilmesinin Önüne Geçilmesi ile İlgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 16/10/2018 Tarihli ve 2018/119 Sayılı İlke Kararı. (2018). Kişisel Verileri Koruma Kurumu: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5299/2018-119> adresinden 03.05.2020 tarihinde alınmıştır.
- Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğünden İstisna Tutulacak Veri Sorumluları ile ilgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 02/04/2018 Tarihli ve 2018/32 Sayılı Kararı. (2018). Kişisel Verileri Koruma Kurumu: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4233/2018-32> adresinden 17.04.2020 tarihinde alınmıştır.

- Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğünden İstisna Tutulacak Veri Sorumluları ile ilgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 19/07/2018 Tarihli ve 2018/87 Sayılı Kararı. (2018). Kişisel Verileri Koruma Kurumu: <https://kvkk.gov.tr/Icerik/5271/2018-87> adresinden 01.05.2020 tarihinde alınmıştır.
- Vuraloğlu, M. O. (2018). Kişisel Verilerin İşlenmesi Suretiyle Kişilik Hakkı İhlalinde Kazancın Devri Talebi. *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XV(1), 181-203.
- Yıldırım, T., Yasin, M., Kaman, N., Özdemir, E., Üstün, G. ve Tekinsoy, Ö. O. (2018). *İdare Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayınevi.